National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. KlA ON4
National Library
Bibliothèque Nationale
SEP 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX
B1p3/g14/5

Second class mail registration number — 1660

VABA EESTLANE

ILMUB
IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 51 (2783) XXX aastakäik — Neljapäeval, 9. juulil 1981 — Thursday, July 9, 1981 — Üksiknumbri hind 50 centi

Udo Petersoo populaarseim EKN valijaskonnas

Järgnevad Laas Leivat, Avo Kittask, Eneri Taul ja Tõnu Tõsine

2. juunil peetud Eestlaste Kesknõukogu Kanadas XI koosseisu Valimiste Peakomitee lõpetas tänavuste valimistega seotud küsimused, tegi kokkuvõtte ning avaldas tagajärjed. Valmistest võttis osa 2775 hääleõiguslikku eestlast, kelle poolt antud valmissedeleist on kehtivad 2720.

51 kandidaadist valiti EKN XI koosseisu 46 rahvuslikuks tegevuseks lubaduse andnud eestlast. Nende hulgas kõik nooremad, mis näitab, et valijaskond on täie usalduse andnud nooremaile ja ootab nüüd, et need omale võetud välisvõitluslikke ja kultuurialalisi ülesandeid ka asuksid täitma. See asjaolu on seda rõõmustavam, et Kanadas hea hariduse saanud noortel on kergem väliskontakte sõlmida ja eesti probleeme vajalikes kohtades tutvustada.

Populaarseimaks kandidaatidest osutus endine EKN esimees ja praegune abiesimees Udo Petersoo, kellele anti 2187 häält. Väga lähedal on praegune EKN esimees Laas Leivat 2165 häälega.

See näitab, et Kanada eestlased on hinnanud õigeks EKN esimeeste senist tööd rahvuslikul ja poliitilisel alal, ega ei soovi suuri muudatusi senises tegevuses.

Kolmas populaarsuselt on Avo Kittask 2083 häälega, kelle osa kultuurialal on olnud märkimisväärne. Neljas, Eneri Taul 2063 häälega, tema populaarsust suurendas tema aktiivne osavõtt Madriidis peetud konverentsi esimesel nädalal. Viies, Tõnu Tõsine, Sihtasutus Eesti Päevade esimees 1966 häälega. Järgnevad Kalju Jõgi 1876, Martin Puhvel 1775, Walter Pent 1729, Enn Kiilaspea 1670 ja Erik Altosaar 1640. Kõik on tuntud tublid töömehed EKN senistes koosseisudes.

UDO PETERSOO

Noortest sai Jaak Järve 1443, Jaak Kivik 1380, Tiina Mitt 1288, Maiki Andre-Lüpp 1238, Kadi Kaljuste 1237, Martin Jõgi 1230, Ronald Amolins 1222, Reet Marten-Sehr 1122, Tiit Romet 1108 ja Johannes Järvalt 1060 häält; sellejuures on noorteks arvestatud pärast 1950-ndat aastat sündinud.

Suuri üllatusi valimistagajärjed ei näita. Võibolla Ülo Jürima 961 ja Raimond Piirvee 857 kandidaatideks jäämine, kuna mõlemad on pikaajalise staazhiga rahvuslikud töömehed.

Valimiste Peakomitee võtab kuni 16. juulini vastu proteste, kui mõni kandidaatidest leiab valimiste juures puudusi või valmiskorra vastu eksimisi.

Veel pole teada, mil uus koosseis saaks oma tööülesannetesse asuda. Selle kokkukutsumise aja teeb Valimite Peakomitee hiljem teatavaks nagu valmiskorras on ette nähtud, tõenäoliselt eeloleval sügisel.

XI koosseisu valmisega on tulnud koosseisu arvukalt uusi rahvuslikust tööst huvitatud eestlasi, kes tulevad uue jõu ja ideedega seda eesmärki teenima milleks on iseseisev Eesti Vabariik.

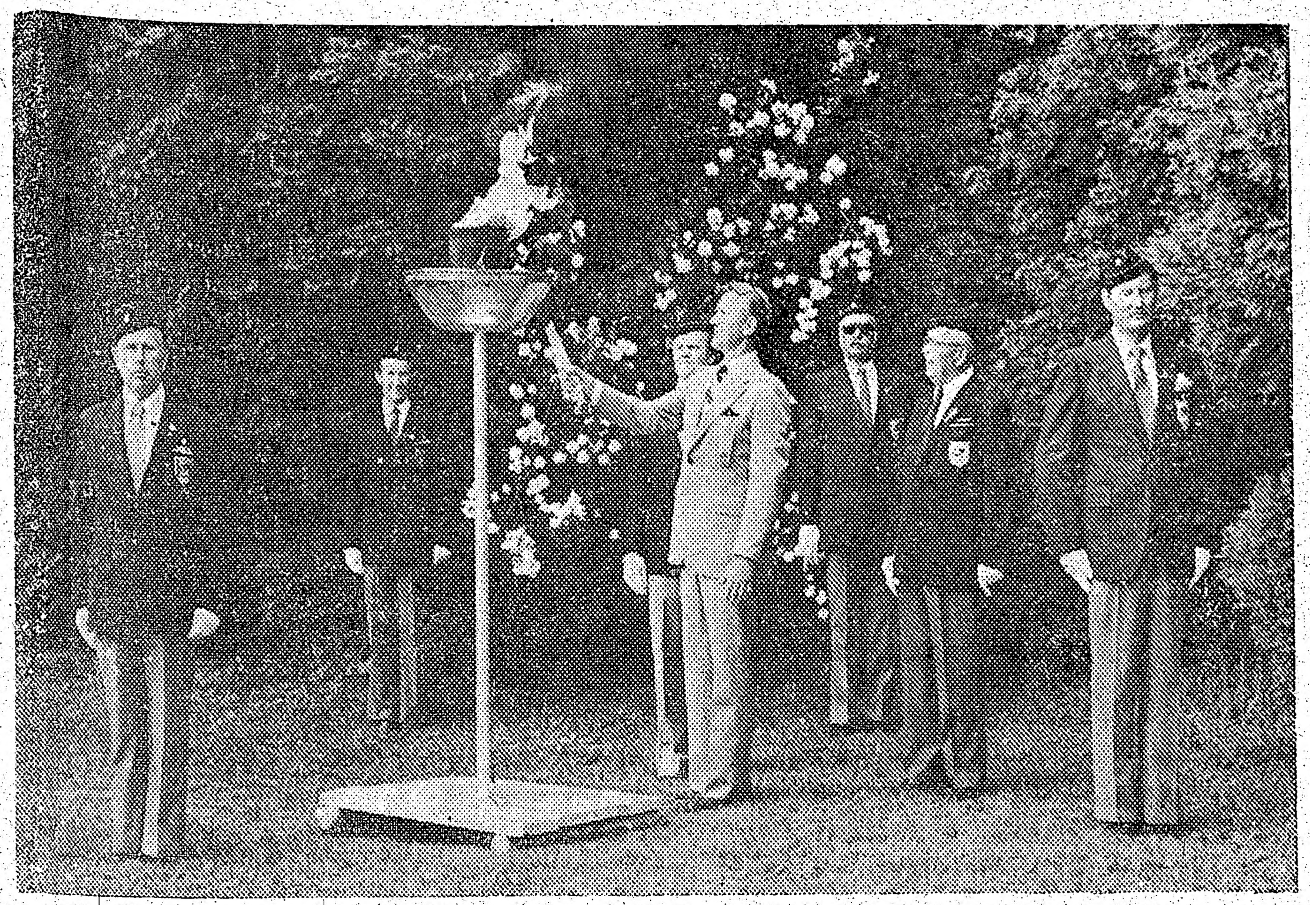

Toronto, Hamiltoni ja ümbruskonna eestlastele on Võidupüha tule süütamine ja Võidupüha vaimu edasi viimine jäänud Seedrioru Suviharja pidustuse üheks osaks. Pildil E.V. aupeakonsul Ilmar Heinsoo tänavu võidutuld süütamas, auvalves Toronto ja Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühingute liikmed.

Foto: Vaba Eestlane

Bani-Sadr õhutab ülestõusu Khomeini vastu

Rezhiimivastaste hukkamine käib täie hooga

ANKARA — Endine Iraani president Abolhassan Bani-Sadr, rääkides oma Iraani peidupaigast, õhutas oma toetajaid, et nad võitleksid islami rezhiimi vastu, mis tahtis anda presidendile „pussihoopi selga".

Bani-Sadr andis intervjuu Londoni ajakirjale, milles ta kritiseeris Iraani valitsejat ajatollah Khomeini ignorantsuses Iraani sündmuste ja arengu vastu.

See oli esimene läkitus endiselt presidendilt, kes pärast 10. juunit põgenes arreteerimise eest, mille tulemus olnuks surmaotsus. Tema peidukoht jäi kuni 26. juunini teadmatuks, kuid siis avaldas kurdide eksiilis olev juht, et endine president oli autonoomiat nõudvate kurdide juures.

Oma üleskutses Bani-Sadr pöördus nende 80% iraanlaste poole, kes teda presidendiks valisid ja soovitas, et nad mitte ei alistuks.

Ta pöördus eriti oma õdede, Iraani naiste ja nooruse poole, et nad igal viisil ja igal ajal vastu paneksid rezhiimile, mis on teda petnud.

Khomeini kohta ütles Bani-Sadr, et tal pole otsest kontakti oma riigi tõelise eluga, ainult teiste kaudu kuuleb ta oma riigis juhtunust.

Vahepeal on Revolutsiooni Valvurid tapnud 3 vasakpoolset, arreteerinud 15,

kui osa aktsioonist Iraani valitsuse vastase opositsiooni mahasurumiseks pärast pommiplahvatust, kus 74 riigitegelast said surma.

Seda süütegu on Khomeini pannud kommunistide teeneks. Surma on mõistetud ja otsus täidetud 16 inimesel, nende hulgas neli, keda süüdistatakse pommipanekus. Pärast Bani-Sadri lahkumist on hukatute arv tõusnud 120 lähedale.

Ottawa valmis suvepikkuseks postistreigiks

OTTAWA — Kanada valitsus on valmis parem suvepikkuseks postistreigiks kui sundima seadusandlikul teel postiteenistujaid tagasi tööle, ütles Treasury Boardi president Don Johnston ja lisas, et see on näiliselt ka mida postiteenistujad tahavad.

Varem oli peaminister Pierre Trudeau parlamendis teist korda öelnud, et valitsusel ei ole mingit kavatsust seadusandlikul teel seda küsimust lõpetada. Sel oleks väga vähe tulemusi, kuna postiteenistujad on vandunud, et nad keelduvad igasuguse valitsuse otsuse täitmisest.

Kanada ärimeeste organisatsioonid ja Kanada konservatiivide partei on nõudnud seadusandlikku teed, kuna Uus Demokraatide Partei soovitab tagasi minna läbirääkimiste laua juurde.

Konservatiivide parlamendiliige Ray Hnatyshyn ütles, et streik põhjustab paljude äride pankrotte ja süüdistab peaministrit, et see kardab postiteenistujate seaduslikul teel tööle sundimist.

Ametiühingu president Jean-Claude Parrot on lubanud jälle vangla minna, nagu 1978. a. streigi lõpetamise järel, kui ka seekord sunnib parlament postiteenistujad tööle. Mõlemad, peaminister Trudeau ja Johnston süüdistavad ametiühingu juhte, kes on keeldunud läbirääkimiste jätkamisest, mis katkesid kolm päeva enne streigi alustamist. Parrot on öelnud, et kokkulepet on kerge saada, aga ainult siis kui valitsus aktsepteerib vahetalituskomitee esimehe Pierre Jasmini soovitusi läbirääkimiste alustena.

Ametiühingul on seekord suurteks läbirääkimisteks ka küllaltki olulised põhjused, Toronto ametiühingu juht Arnold Could ütles,

et igal postiteenistujal on tunne, et nad vajavad tugevat lepingut riigiettevõttese üleminekul.

Pärast seda kui peaminister Pierre Trudeau kinnitas parlamendis, et valitsusel ei ole kavas seadusandlikul teel postiteenistujaid tööle sundida ja tegi kirjakandjaile palve, et nad 25. juulil kannaksid laiali pensionäride tshekid, tuli postiteenistujate ametiühingu poolt üllatav malekäik. Ametiühingu juht Jean-Claude Parrot andis intervjuu, öeldes, et nad katsuvad leida plaani katkenud läbirääkimiste jätkamiseks. Parrot lisas siiski, et ametiühing on väga tugev ja võiks kogu suve streikida, aga nad leidsid, et oleks naeruväärne streikida Treasury Board presidendi rumaluse tõttu. Rumalus seisneb järeleandmatuses kõigile nõudeile.

Surmaohvreid Aasia tormides

HONG KONG — Lisaks esimesele hävitavale tormile, kus Filipiinidel sai üle saja inimese surma, on sellele järgnenud veel uus ja hävitav torm, mis õnnetuste arvu on veelgi suurendanud. Kuid tormiõnnetusi oli ka Hiroshimas, ja monsoonisajus sai Indias vähemalt 48 inimest surma.

Kaks nädalat rakettide ära viimiseks

WASHINGTON — Iisraeli peaminister Menachem Begin on andnud USA spetsiaalsaadikule Philip Habitile kahenädalalise tähtaja Süüria õhutõrjerakettide Liibanonist ära viimiseks. Kuigi vahepeal liikusid kuuldused, et Süüria on need raketid ise eemaldanud, selgus ometi vastupidiselt, kui möödunud teisipäeval tulistati nendega jälle alla üks Iisraeli vaatluslennuk. Iisrael ütles, et lennuk oli oma vea, mitte tabamuse tõttu Liibanoni pinnale alla langenud.

Kreml nõustub vastumeelselt Poola reformidega

Suur muudatus partei juhtkonna valimisel

VARSSAV — Poola näib olevat võitnud ja Kreml vastumeelselt nõustunud teadmisega, et Poola Kommunistlik Partei oma kongressil võiks legaliseerida äsjaseid reforme. Oma lühikesel Poola külaskäigul N. Liidu välisminister Andrei Gromõko näitas omapoolselt väga väikseid märke sellest, millised on Moskva viimased seisukohad Poola sündmustele.

Pärast külaskäiku ja nõupidamisi avaldatud ühine kommünikee vaevalt nimetas Poola sisemisi probleeme ja kontsentreeris selle asemel oma tähelepanu välispoliitiliste küsimustele, milles Poolal ja Moskval pole lahkhelisid.

Läänemaailma diplomaadid arvavad, et kauaaegse N. Liidu välisministri külaskäik Poolasse just enne partei kongressi võib tähendada,

et Moskva on otsustanud minna kaasa Poola sündmustega, kuigi nad on säilitanud oma range reserveerituse.

Gromõko reis tehti mõned päevad enne teatavaks ja toimus tavaliste tseremooniatega. See oli vastupidine hiljuti toimunud teise N. Liidu tippmehe ja partei ideoloogia kujundaja Mihhail Suslovi külaskäigule, mis tehti pärast väga lühiajalist ette teatamist.

Äsja avaldatud kommünikees öeldakse, et lääneriigid on katsunud kasutada omapoolselt Poola sündmusi ja rõhutanud riigi kohta kommunistlikus ühiskonnas. Selle kõrval toimusid venelaste ja poolakate läbirääkimised „sõbralikus atmosfääris".

Selles ei nimetatud lähemalt läbirääkimiste sisu, kuigi ilmneb, et seal arutleti mõnda küsimust vägagi ranges toonis.

Üldine katse oli siiski anda Gromõko külaskäigule rutiinipärasust. Seda ei antud uudistes kui esmajoonelist sündmust, vaid alles siis, kui olid tehtud teatavaks uued muudatused valitsuses.

Pärast Moskva kommenteeris teatud kartusega, et vanemad Poola partei liikmed lükatakse valimistel tagasi tundmatute poolt ja partei juht Stanislaw Kania pöördus juhtkonna poole, et partei juhtkond jääks kongressis samaks ja alles kongress otsustaks nende saatuse. Tegelikult olid kõik juhid valitud ja radikaalsed isikud mõlemast tiivast elimineeritud. See vähendab suuremat pööret aga Moskva on mures, et selline valimiskord võiks muuta partei staatust.

Ettepaneku kohaselt partei juhtkond tuleks valimisele kogu kongressi poolt, ega mitte keskkomitee poolt nagu see on siiani kombeks olnud.

See suurendaks valitute võimupositsiooni, sest see nõuaks ka kogu kongressi jõudu nende kõrvaldamiseks.

Lõuna-Aafrika juhib

JOHANNESBURG — Ameerika Ühendriigid on protsentuaalselt mittekommunistlikest maadest teisel kohal elanike vanglas pidamisel, 189 vangi iga 100.000 elaniku kohta. Esikohal on Lõuna-Aafrika, kus on 440 iga 100.000 elaniku kohta, selgub Lõuna-Aafrika National Institute for Crime Prevention and Rehabilitation vastavast uurimusest. Neile järgnevad Keenia 165, Iisrael 137, Elevandiluurannik (Ivory Coast) 130, Soome 101 ja Inglismaa 75. Vastavaid andmeid kommunistlike maade kohta pole võimalik saada.

Iraan hukkas jälle 27

TEHERAN — 27 inimest, keda peetakse vasakpoolseks opositsiooniks islami rezhiimile, hukati Iraani revolutsiooniliste ametivõimude poolt selleks, et opositsiooni maha suruda. Vahepeal on opositsiooni kahe möödasõitva motoristi poolt surnuks tulistatud Kaspia mere äärses provintsis sealne kuberner ja raskesti haavatud tema abi. Ametivõimud süüdistavad hiljutises 74 islami parteijuhi vastu toime pandud pommiplahvatuses 23-aastast üliõpilast Mohammed Reza Kolahi, keda siiski pole kätte saadud.

Begin uuesti Iisraeli peaministriks

TEL AVIV — Pärast mitmepäevast võitis-ei võitnud kõikumist, on siiski nüüd tõenäoline, et praegune peaminister Menachem Begin jääb ka uueks peaministriks, kes suudab religioossete parteidega moodustada väga delikaatset enamust sisaldava koalitsioonivalitsuse.

Seda nappi olukorda on koalitsiooniparteid ka mõistnud ja omapoolseid tingimusi seadnud. Üks, Rahvuslik Religioosne Partei on esitanud tingimuseks uusi seaduskavasid, nendehulgas, et sealiha müük tuleb keelustada.

Begini valimiskampaaniat peetakse üheks mustemaks Iisraeli lühikeses ajaloos. See populaarsus saavutati vägivallaga, rahvusvahelise pommitamisega, võõraste riigijuhtide solvamise ja mustamisega,

võistleva töölispartei sidumise kommunistidega, kes vihkavad Iisraeli ja toetavad araablasi.

Nende kõrval ei jäänud aega juute huvitavate igapäevaste probleemide arutlemiseks, nagu eriti kõrge inflatsioon. Kuid see taktika tõi Beginile võidu.

Prntsusmaa ei saada relvi Iisraelile

Jätkab Iisraeli poolt puruks pommitatud Iraagi tuumaenergia reaktori ehitustöid

PARIIS — Prantsusmaa lubab töötada koos Iisraeliga, aga pole nõus Iisraeli riiki relvadega varustama, ütles uus sotsialistliku presidendi Francois Mitterrandi välisminister Claude Cheysson. Samal ajal tahab Prantsusmaa jätkata oma kööstööd Iraagiga, ehitades edasi vahepeal Iisraeli poolt hävitatud tuumaenergia reaktorit.

Prantsuse välisminister Claude Cheysson kohtudes hiljuti Palestiina Vabastamise Organisatsiooni PLO juhtidega, on nimetanud Iisraeli-Palestiina nõupidamist esimeseks sammuks rahule Kesk-Idas. Cheysson kohtus Farouk Koddoumiga, Plo poliitilise tiiva juhiga, kuid keeldus kokkusaamise üksikasjust rääkima.

Mitterrand sümpatiseerib Iisraelile, ei tunnusta PLO-d, kui ainsat palestiinlaste esindajat ja pole nõustunud PLO juhi Yasser Arafati poolt soovitud külaskäiguga.

Cheysson ütles Beiruti päevalehele, et see ei tee mingit vahet Prantsuse suhetele, kas Iisraeli peaministriks on Menachem Begin või töölispartei juht Shimon Peres. Viimas võit oleks siiski tähendanud lähemat koostööd, kuna Prantsusmaal on lähedased suhted just Peresiga, kuna Peres on Mitterrandi lähedane sõber.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

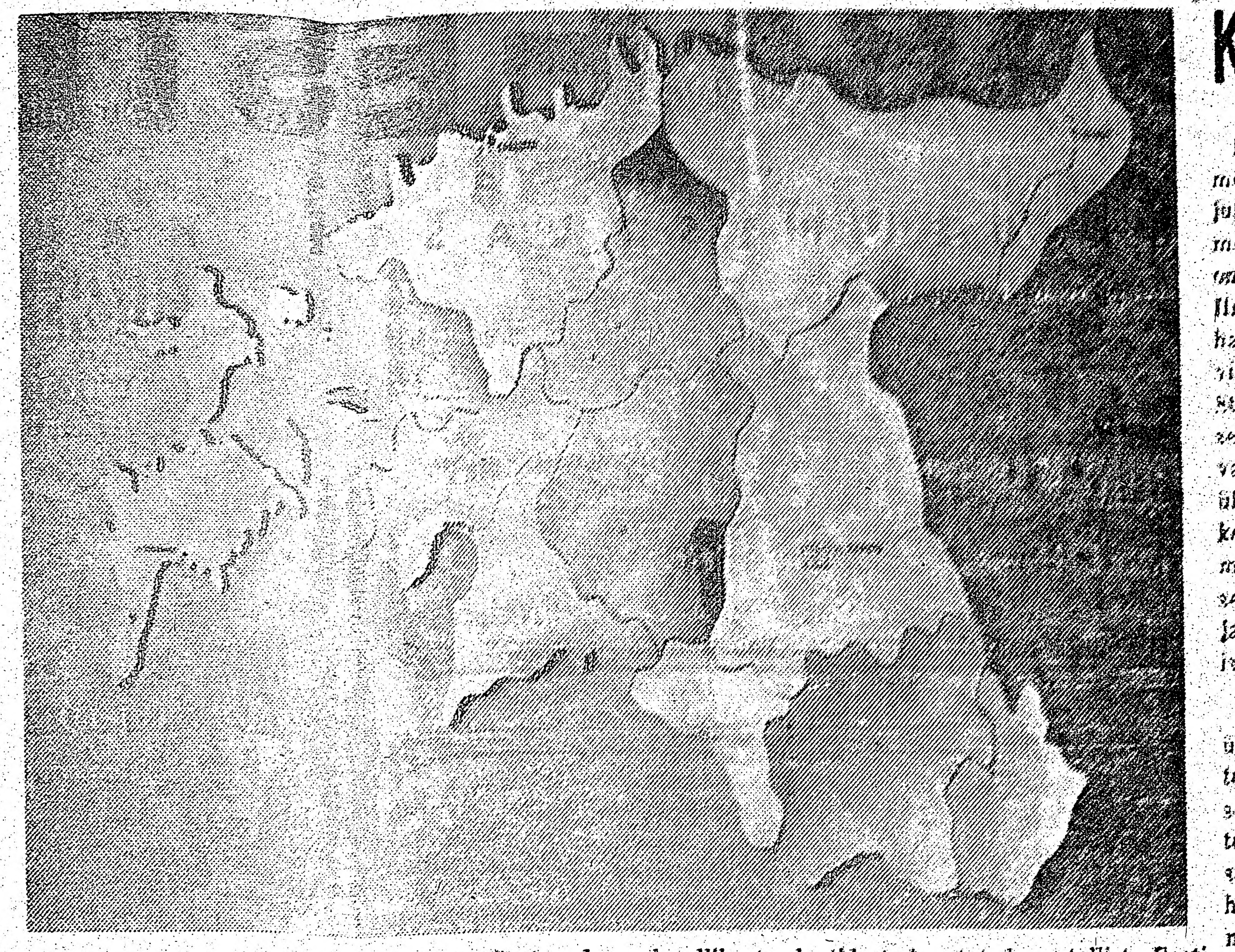

Tartu College'i vestibüülis on tähelepanu äratanud maakondlikest plaatidest koostatud metallist Eesti kaart, mille on valmistanud Kanada akadeemik Vello Hubel. Foto: Vaba Eestlane

Üllatused Pariisist

Kogu vabale maailmale oli see suureks üllatuseks kui Prantsusmaa sotsialistide parteisse kuuluv uus president Francois Mitterrand asus koostöösse kommunistidega ja võttis neli kommunistliku partei liiget oma uude valitsusesse. Üllatus on seda suurem, et Prantsusmaa sotsialistlik partei tuli äsja toimunud parlamendivalimistest välja suure võitjana ja saavutas uues rahvaesinduses absoluutse enamuse, kuna kommunistid pidid leppima hävitava lüüasaamisega. Teoreetiliselt poleks seega Mitterrandil vaja olnud kommunistidega koostööd ja kontakte otsida, kuna tal oli ilma nende abita kindlustatud parlamendis kindel enamus, mis võimaldab tal kõiki oma programme teostada ja kavatsusi läbi viia.

Millega tuleks siis seletada neid sotsialistide ootamatuid kõrvallööke ja kommunistide toomist valitsusesse, millest itaallased on osanud alati kõrvale hiilida kuigi Itaalia punaste partei on tunduvalt tugevam kui nende poliitiline nimekaim Prantsusmaal?

Poliitilised vaatlejad ei ole osanud sellele esialgu seletust anda ehkki kommentaare on juba tulnud mitmest vaatevinklist. Üldiselt arvatakse, et kommunistlik partei on Prantsusmaal vaatamata äsjastel parlamendivalimistel lüüa saamisele ikka veel tugev ja võimas poliitiline tegur, kellel on eriti suured võimupiirid ametiühingutes. Resoneeritakse, et Mitterrand ei suuda oma programme läbi viia ainuüksi parlamendi kaudu vaid ta peab saama ka tööliste üldise toetuse ja selleks on tal vaja koostööd kommunistidega ja nende kontrolli all olevate ametiühingutega.

Mitterrandi toetajad ütlevad, et president ei teinud oma otsust sugugi kergel käel vaid kauples kommunistidelt vastutasuks välja deklaratsiooni nende välispoliitilise liini muutmiseks, mis seni on sõitnud eksimatult Moskva rööbastel, eriti Afganistani ja Poola küsimustes. Nüüd on kommunistid oma rangelt Moskva liinilt lubanud sotsialistidega koostöö huvides kõrvale kalduda, leppides kokku ka vastava kirjaliku deklaratsiooni avaldamiseks. Ja lõpuks toonitavad paljud Mitterrandi toetajad, et kommunistidele antud ministrikohad on väga vähese tähtsusega ja piiratud võimupiiridega, mistõttu neid tuleb võtta lihtsalt vormilise järelandmisena ja kompromissina.

Kindlasti on siin võimalik mitmetest aspektidest lähtudes vabandusi esitada ja kommunistide osatähtsust uute meeste võimule tulekul redutseerida. Kuid fakt jääb faktiks — kommunistid istuvad Prantsusmaa valitsuses! Nende positsioonid võivad olla vähese tähtsusega ja neil ei ole selliseid võimupiire kui tähtsate ministeeriumide juhtidel, kuid nad võivad ametiühingutele toetudes valitsuse otsuseid teataval määral mõjutada ja neile on kättesaadavad ka kõik riiklikud saladused, eriti riigikaitset hõlmavad andmed, mis võivad libiseda teatud kanaleid kaudu Kremli tagatubadesse.

Siia liitub veel prestiizhiküsimus. Teistele lääneriikidele on see eriti häiriv, et Mitterrand astus oma sammu kommunistide valitsusesse kutsumiseks just sel momendil kui kommunistlike parteide populaarsus ei ole madalaseisus mitte ainult Prantsusmaal vaid ka peaaegu kõigis teistes Lääne-Euroopa riikides. Itaalias, Portugalis ja Hispaanias, kus Prantsusmaa kõrval on suuremad kommunistlikud parteid, on punased viimasel ajal valimistel pidevalt hääli ja sellega ka pooldajaid kaotanud. Need tagasilöögid on tingitud Moskva üha ähvardavamaks muutuvast hoiakust, Afganistani vallutamisest, Poolale surve avaldamisest ja üha kasvavast arusaamisest, et kommunistid on veelgi abitumad inflatsiooni ja töötaoleku vastu võitlemisel kui seda on teised poliitilised rühmitused.

Tekib kiusatus oletada, et Mitterrand tegi kogu Euroopa kommunistlikele parteidele suure teene kui ta võttis punased oma valitsusesse. Kuidas valijad Euroopa maades sellele sammule reageerivad seda peab näitama tulevik. Kahtlemata on see samm aga eriti häiriv teiste Euroopa riikide ja Ühendriikide valitsustele ehkki Prantsusmaa ei kuulu NATO integreeritud sõjalise struktuuri raamistikku.

Kuid mustad kahtlustuse pilved jäävad Prantsusmaa kohta hõljuma. Ning need jäävad sinna tõenäoliselt pikemaks ajaks kuna sotsialist Mitterrand on Prantsusmaa presidendiks määratud seitsmeks aastaks ja äsja valitud parempoolse parlamendi ametiaeg on viis aastat. Selle aja jooksul võib palju juhtuda.

K. A.

Eesti noored on jäänud truuks esivanemaile

Mõtteid EKN esimehe Laas Leivati kõnest Seedriorul

Tänavusel Seedrioru Suvihari '81 aktusel oli kõnelejaks EKN esimees Laas Leivat. Kõneleja käsitles mitmeid probleeme meie rahvuslikus tegevuses, mis on olulised ja aktuaalsed. „Vaba Eestlane" avaldab alljärgnevalt selle kõne lühendatud kujul.

On saabunud helged heinakuu päevad, jaaniõhtu ja Võidupüha. Sel ajal vilkusid Eestis tuled läbi öö. Oli pidulik aeg. Igal suviharjaööl süttivad mälestused uuesti, ka meie noortele. Oleme võrsunud juurtest, mis võrsunud Eesti mullast. Muistsed mälestused kostavad meile kustumata.

Võnnu linna juures saavutati võit vaenlase üle. See võitlus oli üks etapp teiste seas, sellega aidati Läti iseseisvusele.

See võit olgu meile julgustuseks ja innustuseks.

Lembitu võitlustest me teame, aga paljud sangarid on hiljem kadunud ajaloo hämarusse, kes aga nüüdsel Võidupühal meenutatud.

Praegu käib maailmas tugev võitlus nõukogude võimu vastu. Venelased on sel puhul teinud mõningaid näilikke järelandmisi, mõned vangid on vabastatud, kuid selleks, et meie välisvõitluslikku tööd nõrgendada. See on nakatanud ka eesti noorust, kes on jäänud truuks oma esivanemaile. Vaatamata, et nad on sunnitud sealse nõukogude korra all elama, ei muuda see nende meelt. Demonstratsioon Eestis avas ka teiste noorte silmad, kes on hakanud mõistma neile tehtavat ülekohut. Peale neid sündmusi on eesti noored saanud teadmise, et üks ajajärk on kätte jõudnud. Ka nõukogude võimud said näite, et eestlased ei ole vaid tööorjad ja kahuriliha. Nii on öeldud äsja kodumaa noorelt saadud kirjas.

Kuid kuidas saame täiendada meie hõrenevaid ridu? Ma avaldan üleskutse eesti noortele, et nad näitaksid huvi eesti rahvusliku tegevuse ja ülesannete vastu, selles vaimus nagu eesti noored tegid kodumaal. Eesti noores voolab esiisade veri. Nad ei taha olla alla tallatud. Oleme kodumaa küljes kinni tuhande niidiga. Ärgem laskem neid sidemeid nõrgeneda.

Paljude meeste võitlusvaim ja eeskuju kodumaal näitab, et meil ei tarvitse pead longu lasta ja karta nagu oleksime võidelnud vale poolel. Hoiam igat eestlast Eestile, teades et passiivsus ei vii meid sihile.

Meie esimene ülesanne on seista meie riiklike ülesannete eest. Need sihid ei tohi kaduda. Kuigi meie seas on nõrkejaid, tuleb jõudu anda, iseteadvust sisendada neile, kellele seda on vaja. Seda saame üksteiselt ja need aitavad kaasa rahvusliku meelsuse säilitamiseks.

Eesti noor ikestatud kodumaal ütleb, et neisse võib olla kindel. Kas saab sama olla välismaailmas, kus intelligentsuse üldine kallak on erisuunaline. Moodsa filosoofia aluskalju on tugevasti pragunenud. Kindlam on kaasa lüüa optimistlikule vaatele, lootus paneb inimkonna liikuma ja kutsub esile vabaduse.

LAAS LEIVAT

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas eesmärk on Eesti iseseisvuse taastamine. Siberis asuvad eestlased küsivad: kas olete iga võimalust ära kasutanud Eesti eest võideldes? Viimasel ajal oleme saanud välismaailmas uusi sõpru, kes Balti rahvaste probleeme on hakanud mõistma.

Meie lootus on siiski noorem, paguluses kasvanud generatsioon, kes on saavutanud kõrge hariduse ja sellega koos kõrgeid hariduslikke positsioone. Eesti haritud noori on nimetatud meie aatompommiks ja seda tõdemust tuleb meil Võidupühal meenutada.

Eesti sõduri sangarlikkus, eestlase jonn ja vabadusiha tõi meile kord vabaduse. Viimane aeg on näidanud, et eesti noorus on samal õigel teel.

Teadaanne Kanada eestlastele

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas XI koosseisu Valimiste Peakomitee, kontrollinud ja kindlaks määranud 15. juunil 1981. a. lõppenud valimiste tagajärjed, oma koosolekul 2. juulil 1981. a. otsustas:

1. Konstateerida, et valimistel ära antud 2775 valimissedelist on kehtivad 2720 ja Valimiskorra vastu eksimiste tõttu kehtetud 55 valimissedelit.

2. Kinnitada, et vastavalt valmistel antud häälte arvule on kandidaatidest:

A. Valitud Eestlaste Kesknõukogu Kanadas XI koosseisu liikmeiks:

1. Petersoo, Udo	2187	27. Saarniit, Joann	1249
2. Leivat, Laas	2165	28. Andre Lupp, Maiki	1238
3. Kittask, Avo	2083	29. Kaljuste, Kadi	1237
4. Taul, Eneri	2063	30. Jõgi, Martin	1230
5. Tõsine, Tõnu	1966	31. Amolins, Roland	1222
6. Jõgi, Kalju	1876	32. Lepnurm, Enno	1180
7. Puhvel, Martin	1775	33. Lindaja, Endel	1171
8. Pent, Walter	1729	34. Kerson, Stella	1158
9. Kiilaspea, Enn	1679	35. Möldre, Peeter	1151
10. Altosaar, Erik	1640	36. Teder, Harald	1132
11. Nõmmik, Tõnis	1587	37. Salumets, Aksel	1126
12. Lupp, Hans	1568	38. Marten-Sehr, Reet	1122
13. Valge, Nikolai	1548	39. Romet, Tiit	1108
14. Heinsoo, Edgar	1496	40. Olljum, Rudolf	1104
15. Pahapill, Karl	1491	41. Järvalt, Johannes	1060
16. Salurand, Enn	1467	42. Kala, August	1051
17. Järve, Jaak	1443	43. Matsoo, Mati	996
18. Kivik, Jaak	1380	44. Läte, Anne	987
19. Kaldma, Väino	1379	45. Moks, Raffi	978
20. Jurs, August	1371	B. Liikme kandidaatideks:	
21. Laaneots, Heino	1344	1. Jürima, Ülo,	961
22. Kivi, Hans	1321	2. Ehvert, Sven	925
23. Aruja, Henny	1319	3. Piiroja, Rein	873
24. Epner, Mati	1310	4. Piirvee, Raimond	857
25. Mitt, Tiina	1288	5. Pihl, Märt	702
26. Helde, Leida	1282	6. Kängsepp, Alex	542

3. Määrata, et proteste ja kaebusi võimalike oluliste puuduste ja vigade kohta võib esitada Valmiste Peakomiteele 16. juulini 1981. a. Protestid tulevad esitada kirjalikult ja saata Peakomitee nimele Eestlaste Kesknõukogu Kanadas büroosse 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6.

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas XI koosseisu kokkukutsumise aja teatab Valimiste Peakomitee hiljem, pidades silmas Valimiskorra paragrahv 24. määritletud tähtaega.

Toronto, 2. juulil 1981. a.

EESTLASTE KESKNÕUKOGU KANADAS
XI KOOSSEISU VALIMISTE PEAKOMITEE

Kommentaar

Kanada ühiskondlikus elus on mõned tegelikult erakordsed, kuid juba mõne aastaga traditsiooni ilmet saanud elunähtused. Üks neist on peagu iga-aastane postistreik. Ilma selleta võiks inimesed juba hakata imestama, kas on midagi viltu kanada töölisliikumises. Streik on aga sündmus, kus tavaliselt toimemadki inimesed ärrituvad ja tunnevad end selle suure ühiskonna liikmena, millest riik koosneb. Steik viib inimese tundmisele, et temal on kodanikuõigused, et ta võib reageerida valitsuse ja ühiskonna tegevusele, et on otse ise üks väike osake sellest.

Kanada postiteenistujate ametiühing on tublit tööd teinud ja häid tulemusi saavutanud, kui vaadata seda tööliste aspektist, kuna nende tunnipalk ja muud kõrvaltasud on selle elukutse kus mingisugust eelharidust ei nõuta, üheks paremini maksetavaks teinud. Sellega on ametiühingu juht teeninud kõigi oma seltsimeeste heakskiidu ja on kindel, et teda ta kõrgepalgaliselt ametikohalt mitte keegi ei katsugi kõrvaldada. Postiteenistujate ametiühing on suutnud lühikese ametiühingu ajaloo jooksul tõusta mõnikord kõrgemale riiklikust seadusandlusest ja saavutanud eriseisundi, mida enamus kanada töölistest otseselt kadestavad.

Olla üks osa riiklikust ühiskonnast, tähendab teiselt poolt ka vastutustunnet. Mitte üksi riiklikust aspektist, vaid ka tööliste eneste huvides. Sõjakad ametiühingud on loonud olukorra, kus tavalised töölepingute sõlmimised on kaotanud selle mõtte ja oma suurte nõudmistega saab uue töölepingu maksma panna peaaegu seadusandlikul teel. Imelikul viisil ei arvesta postiteenistujate ametiühing teisi ametiühinguid, kes samuti võiksid küsida astronoomilisi tasusid, kuid kes lepivad võimalike majanduslike olukordadega, nendega, mida need võimalused lubavad.

Käesolevale streigile on lubatud pikka kestvust. Ühel Toronto postkontoril oli uksel silt, et see on suletud septembrini. Miks just selle kuuni polnud öeldud, aga küllap siis on kenad puhkuseilmad juba hakanud sügise poole veerema ja lõpuks tüdinetakse ka puhkuse pidamisest. Kõrged palgad, pikk puhkus, tosin väljamakstavaid riiklikke pühi, on loonud olukorra, kus pole vajadust igapäevaseks tööks, millesse tööline võiks süveneda ja seda kui elumõtet hindama hakata.

Streik hävitab arvukalt väiksemaid ettevõtteid, põhjustab tuhandeid vallandamisi, katkestab sidemed inimeste vahel ja kui otsida sellele mõtet, siis on see üsna väike ning kasu olematu. Aga palganõudmistega ongi nii, et selles arvestatakse juba ka võimalikke streigipuhkusi. Praegu ei ole teada, kuidas käesolev streik lõpetatakse, mida kord kindlasti tehakse, kas enne septembrit või hiljem. Seda praegu veel ei tea. Kaks poolt on valmis teineteisega rääkima hakkama, aga mõned eeltingimused on sellised, mis juba iseenesest on vastupidised lepingu sõlmimisele.

Inimestele, kellele post on osa nende elust, on praegune streik siiski imelikult kaugeks jäänud. Ei närvitseta enam nagu eelmiste puhul, vaid lepitakse nagu vihma ja päikesepaistega, loodusnähetega, mille hulka ka Kanada postiteenistus näib kuuluvat. Ja ilmad on alati muutlikud, ennustatagu mida tahetakse.

H.A.

Head uudised Kanada Säästupaberite omanikele

(CANADIAN SCENE) — Alates 1. juunist tõsteti kõikide kanada säästupaberite intressimäära 16.35% peale viiekuulisel perioodil, mis lõpeb 31. oktoobril 1981. See on kolmas intressimäära tõus 1980./81. seeria kohta ning on ühtlasi kõrgeim intressimäär Canadian Savings Bondide (CSB) ajaloos.

Iga järgneva aasta intressi alammäär on 10.5%, kuid seda intressimäära muudetakse vastavalt olukorrale.

Uus CSB aasta algas 1. novembril 1980 ning nende säästupaberite omanikud on saanud esimese viie kuu kestel 11.5% intresse, 13.75% järgmise kahe kuu jooksul ning 16.25% ülejäänud viie kuu jooksul.

Intressimäära tõus hõlmab kõiki ühteteist praegu käibel olevat CBS-i seeriat. Intressimäära tõusuga sajadollariline säästupaber 1980./81. seeriast on seitsme aasta pärast väärt 209.50 dollarit.

CSB omanikud, kellel on säästupaberid seeriatest, mis on välja antud enne 1. novembrit 1977, saavad intressimäärade tõusu arvel erilised boonused, kuid need makstakse välja ainult siis kui säästupaberid täisaegseks saavad.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Iisrael saab USA-lt 6 hävitajat

WASHINGTON — USA läheb edasi ettenähtud relvade saatmisega Iisraelile ja saadab 17. juulil teele kuus F-16 hävitaja-pommitajat vaatamata kriitikale, mis põhjustas Iisraeli poolt tehtud pommirünnak Iraagi tuumaenergiajõujaamale. President Reagan on vabastanud keelu alt ka need neli lennukit, mille saatmine pärast pommitamist seisma pandi.

...nentaar

...ühiskondlikus elus on ...likult erakordsed, kuid ...aastaga traditsiooni il, ... elunähtused. Üks neist ...iga-aastane postistreik. ...r võiks inimesed juba ...stama, kas on midagi ...ada töölisliikumises. ...a sündmus, kus tavali...nadki inimesed ärritu...nevad end selle suure ...iikmena, millest riik ...eik viib inimese tund...emal on kodanikuõigu...õib reageerida valitsuse ...a tegevusele, et on otse ...ke osake sellest.

...ostiteenistujate ameti...blit tööd teinud ja häid ...avutanud, kui vaadata ...e aspektist, kuna nende ...a muud kõrvaltasud on ...se kus mingisugust eel... nõuta, üheks paremini ...s teinud. Sellega on ...i juht teeninud kõigi ...neeste heakskiidu ja on ...eda ta kõrgepalgaliselt ... mitte keegi ei katsugi ... Postiteenistujate ame...suutnud lühikese ameti...oo jooksul tõusta mõni...male riiklikust seadus...a saavutanud eriseisun...namus kanada töölistest ...lestavad.

... osa riiklikust ühiskon...dab teiselt poolt ka vas... Mitte üksi riiklikust ...vaid ka tööliste eneste ...ıjakad ametiühingud on ...orra, kus tavalised töö...ölmimised on kaotanud ... ja oma suurte nõud...ab uue töölepingu maks...peaaegu seadusandlikul ...ul viisil ei arvesta pos...e ametiühing teisi ame... kes samuti võiksid kü...oomilisi tasusid, kuid ... võimalike majandusli...adega, nendega, mida ...lused lubavad.

...le streigile on lubatud ...ust. Ühel Toronto post...uksel silt, et see on su...mbrini. Miks just selle ...ud öeldud, aga küllap ...nad puhkuseilmad juba ...igise poole veerema ja ...netakse ka puhkuse pi...Kõrged palgad, pikk puh...väljamakstavaid riiklik...n loonud olukorra, kus ...ust igapäevaseks tööks, ...öline võiks süveneda ja ...lumõtet hindama haka...

...vitab arvukalt väikse...õtteid, põhjustab tuhan...ndamisi, katkestab side...ste vahel ja kui otsida ...et, siis on see üsna väi...su olematu. Aga palga...a ongi nii, et selles ar... juba ka võimalikke ...usi. Praegu ei ole tea... käesolev streik lõpeta...a kord kindlasti tehakse, ... septembrit või hiljem. ...gu veel ei tea. Kaks ...almis teineteisega rääki...na, aga mõned eeltingi...sellised, mis juba iseene...stupidised lepingu sõlmi...

...le, kellele post on osa ...st, on praegune streik ...ikult kaugeks jäänud. Ei ... enam nagu eelmiste pu...lepitakse nagu vihma ja ...stega, loodusnähetega, ...a ka Kanada postiteenis...nuluvat. Ja ilmad on ala...ud, ennustatagu mida

H.A.

... saab USA-lt ...tajat

...INGTON — USA läheb ...nähtud relvade saatmise...ile ja saadab 17. juulil ...s F-16 hävitaja-pommita...nata kriitikale, mis põh...aeli poolt tehtud pommi...Iraagi tuumaenergiajõu...President Reagan on va... keelu alt ka need neli ... mille saatmine pärast ...mist seisma pandi.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

11. ja 12. juulil
dr. A. Tari, tel. 922-3824

18. ja 19. juulil
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kitsendused N. Liidu kodanike liikumisele Austraalias

Mõne aja eest kehtestati uued kitsendused N. Liidu kodanike liikumise suhtes Austraalias. AES Liidu esimees Raivo Kalamäe pöördus kirjalikult peaminister Malcolm Fraseri poole ja juhtis tähelepanu N. Liidu passiga Austraaliat külastavate eestlaste, lätlaste ja leedulaste olukorrale. Kui Travel Notification Scheme piirab N. Liidu diplomaatide ja ametlike esindajate liikumisvabadust, ei pruugiks see kehtida omakseid külastama sõitnute suhtes. Samasisuline kiri saadeti ka föderaalparlamendi senaatorile Brian Harradine'ile kui tuntud Balti rahvaste sõbrale. Välisministrilt saabus nüüd vastus, kus teatatakse, et N. Liidu passiga Austraaliat külastavatele Balti riikide kodanikele ei tehta erandeid. MK.

Sydney skaudisõbrad kutsuvad noori skautlusse

Sydney Eesti Skautlike Noorte Sõprade Seltsi aastakoosolek peeti maikuu lõpul. Koosolekul kinnitati eelmise tegevusaasta aruanded ja koostati eelarve. Skm V. Valk tänas Sõprade Seltsi suure abi eest skautide ja gaidide ürituste läbiviimisel, eriti ESNA suurlaagri „Kungla" majandamisel.

Juhatusse valiti tagasi eelmise aasta liikmed Uino Simmul, Nils Maasepp, Agu Kuru, Ly Kibal, August Kesküla, Elmar Kibal (kes on juba hiljem surnud) ja Linda Holmre.

Koosoleku lõpul avaldati üleskutse noortevanemaile, kelle noored ei võta veel osa skautlikust tegevusest, et nad lubaksid ka oma noortel nendega ühineda, kes juba võtavad osa sellest ülemaailmse organisatsiooni tööst eestlaste gruppide liikmeina.

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

Filateelia näitus Sydneys

Sidney Eesti Margiringi poolt korraldati marginäitus Sydney Eesti Majas. Näitus äratas laialdast tähelepanu, külalisi oli isegi Perthist ja Adelaidest, kuid oodatud eesti noored jäid kohale tulemata. Näitusel oli väljapanekuid 28 suurel raamil, igas 15 margilehte. Näitusel oli väljapanekuid A. Kangro, Ü. Kampuse, A. Subi ja H. Salasoo kogudest, suures osas Eesti postmarke. Postmarkide kõrval oli välja pandud ka Eesti Vabariigi paberrahade kogu ja filatelistlikku kirjandust. Marginäituse puhul ilmus nägus mälestusümbrik, millel eesti 100-margaline postmark Austraalia mandri taustal. See müüdi viimseni läbi, kuna trükiarv oli väga väike.

Tallinn Festivalil peetud laskevõistluse kohtunikke ja osavõtjaid. Istuvad vasakult Voldemar Kana ja Johannes Reinoja, seisavad Bruno Lindre, Mati Kontus, Arvo Oiling, Jakob Vares ja Arnold Kontus.
Foto: Vaba Eestlane

Kui eesti rammumehed olid maailma tugevaimad

Voldemar Veedam vestleb oma trükisolevast raamatust

Juulikuu algusel tulevad Ameerika Ühendriikidest tavaliselt suvitajad, kes tunnevad end Kanada looduses nagu Kodu-Eesti maastikupildis. Oma Pressi trükikojas aga kohtasin Washingtonist saabunud, seal elavat omaaegset „Ameerika Hääle" eesti osakonna juhatajat Voldemar Veedami, kes on tulnud siia, et oma trükis oleva raamatu korrektuuri lugeda. Raamat kirjeldaks eesti omaaegse maailmakuulsa maadleja George Lurichi Ameerika perioodi elu.

V. Veedam on hariduselt ajaloolane, elukutselt ajakirjanik, kes jõudis juba 1945. aasta detsembris Ühendriikidesse ja äratas siis laialdast tähelepanu põgenikepaadi „Erma" Atlandi-ületamist kirjeldava jutustusega „Sailing to Freedom", mis tõlgiti mitmesse keelde. Näib et ajaloolase ettevalmistus ajakirjaniku uudiste otsimise vaistuga on üheks tagapõhjaks, mis pani aluse trükkimisel oleva raamatu saamisloole.

V. Veedam seletab, et juba 1955. aastast alates, mil ta asus tööle „Ameerika Hääle" juurde, on ta oma ametialase töö kõrval, kohati küll väga pikkade vaheaegadega,

püüdnud avastada, mida Georg Lurich tegi oma pika Ameerikakülaskäigu ajal 1912. aasta detsembrist 1917. märtsikuuni.

Seni oli kogu selle enam kui nelja-aastase perioodi kohta ainult teada seda, et ta 1913. a. kevadel vabamaadluse maailmameistri Frank Gotchiga kohtumisel viimasele kaotas. Sellele on lisandunud kuuldus varsti järgnenud võidukast tasumisvõistlusest.

Autor selgitab oma huvitavat uurimistööd nende jälgede avastamiseks. Ta ütleb, et uurides New Yorgi linna keskraamatukogus ja Washingtoni Kongressi raamatukogus tolleaegsete USA tähtsamate elukutselise maadluse keskuste New Yorgi, Chicago ja Bostoni ajalehti, ta leidis nii mõndagi uut ja huvitavat, kuigi mõnede vahepealsete kuude osas kõik suuremad ajalehed, kaasa arvatud ka hiljem käsile võetud teiste idaranniku ja kesklääne keskuste ajalehed, tema üle täiesti vaikisid. Ta ütleb, et ta oli jõudnud punktini, kus tuli asuda väiksemate linnade pressi uurimisele, mida piiratud ulatuses ka tegi, kuid varsti jõudis ometi arvamisele, et sedalaadi tööd vist oma eluajal lõpule ei suuda viia.

Siis ta tegi otsuse, et kuigi eelnenud uurimistöö ei ole ammendav, sisaldades mõningaid lünki,

tuleks senised tulemused avaldada, kuna need lisavad oluliselt meie senistele väga puudulikele teadmistele Lurichi elu ja saavutuste kohta tema Ameerika-perioodil.

V. Veedam ütleb, et Lurich oli teatavasti mitte ainult erakordne fenomeen maailma raskejõustiku ajaloos, vaid ka üks fastsineerivaid kujusid eesti kultuuriloos üldse. Autor ütleb, et ta on püüdnud raamatu sissejuhatavas osas sedagi aspekti rõhutada ja selgitada põhjusel, et väliseestlaste noorem põlvkond Lurichi elu ja isiksust vaid puudulikult tunneb. Lisaks sellele on kaasaegne elukutseline maadlus degenereerunud ju nii madalale „meelelahutuse" tasemele, et paljud ei suuda kujutleda, et 70—80 aastat tagasi elukutseline maadlus oli tähtis, põnev ja populaarne spordiala, kuigi nii-ütelda tsirkusespordina ta sisaldas eos juba mõningaid neid pahesid, milledest aastakümned hiljem selle praeguste vormideni „arenes". Seda arvesse võttes püüab autor raamatu sissejuhatavas osas kirjeldada tolleaegset maadlus-vaimustust Eestis ja selle tähtsust globaalses ulatuses, muuseas, sedagi, et mõne lühikese aasta jooksul selle sajandi esimesel kümnendil oli maailma populaarseimaks sportlaseks elukutseline maadleja — nimelt eestlane Hackenschmidt.

Kuid teos laieneb ka kaasaegseile. V. Veedam märgib, et Lurichil oli võistlusteel olulisi kokkupuutepunkte Hackenschmidti, Gotchi ja eriti Abergiga.

Kuna kolm viimast Ameerika-aastat rändas ja võistles Lurich koos Abergiga, siis on autor taotlenud vajaduse piirides kirjeldada ka nende suursportlaste isiksusi ja saavutusi.

Abergi sünnist täitub muide 11. augustil sada aastat. Muide, Aberg oli võitmatu, ainult üks kord lasi võistluste korraldaja nõudel end kord võita, kuna muidu poleks enam huvilisi olnud.

V. Veedam arvab Lurichi võistlustulemustest Ühendriikides, et tuleb meeles pidada, et Lurich oli sel perioodil juba 37 kuni ligemale 41-aastane ja seega olid tal tema hiilgavaimad ajad juba seljataga. Kuid ameerika ajakirjandusest selgub, et kuigi tal mõnikord tuli leppida ka kaotusega (ja et tasuvõistlust Gotchiga kunagi ei toimunud), ja et ta oma Ameerika-ajajärgu teisel poolel oma võistlustulemuste statistikaga Abergi, kui nende aastate maailma arvatava parima maadleja varju jäi — vaatamata sellele olid tema esinemised maadlusmatil Ameerika pealtvaatajaskonnale elamusiks, sündmusiks, mis alati sütitasid, kaasa kiskusid, vaimustasid. Ja kuigi autoril ei õnnestunud avastada lõplikke konkreetseid tõend-andmeid, lubavad mõned selleaegses pressis avaldatud viited ja vihjed oletada, et Lurich püüdis ka Ameerikas rakendada oma silmapaistvaid võimeid antreprenöörina, maadlusvõistluste korraldajana. New Yorgis 1915. aastal ootamatult puhkenud vaimustus seal korraldatud kreeka-rooma maadlustshempionaatide puhul tuli vist küll suurel määral teoks Lurichi algatuste ja organiseerimisoskuste tulemusena.

V. Veedamil on veelgi üks kokkupuutepunkt Lurichiga, mõlemate vanemad pärinevad Veliselt.

Kuigi Lurichi saatus enneaegselt lõppes, elas ta kohalike inimeste juttudes elavana ja haaras ka noori kuulajaid otse kalevpoeglike võimetega eesti meestest, kellel maailmas vastaseid ei olnud.

Jõumeeste kaudu viidi ka Eesti nimi maailma, kuigi seda veel iseseisva riigina ei olnud. Kuid kord kandis Aberg sellekohast linti üle rinna ja pani ameeriklased imestama, kus selline maa võiks olla, kus võitmatud mehed sirguvad.

Need on väga põhilised viited raamatu saamisloost ja raamatus vaadeldud eesti meestest. Raamat peaks jõudma varsügisel kirjnduslauale, ehk koguni Abergi sajandaks sünnipäevaks.

UUDISEID KODUMAALT

Samasuguse kirjatööde võistluse korraldas Eesti Ajakirjanike Liit koos Vabariikliku Autoinspektsiooniga. Võistlusele oli saadetud üle 260 töö, nende hulgas oli eriti silma paistnud Tallinna, Paide, Viljandi ja Haapsalu autorid. Need olid käsitlenud asjalikult liiklusprobleemide lahendamist. I auhinna sai Ivo Pilv liiklusõnnetuse põhjusi analüüsiva kirjutise eest. Sama auhinna sai ka Ülo Sain Haapsalust, kes oli tabavalt kirjeldanud liiklejaid ja korravalvureid. Teise auhinna said Harri Treial, Kaarel Ilus, kolmanda auhinna Ilmar Kird, Sergei Sergejev, Ants Kaasik ja Mati Orumaa. Ergutuspreemia sai ajalehes „Nõukogude Hiiumaa" avaldatud kirjutise „Argipäeva teedel" autor Valter Voole, samase fotokorrespondent Aleksander Luhasalu Paidest ja karikaturist Roman Ohlau oma liiklusteemaliste karikatuuride eest.

☆

Emakeele Seltsi lingvistilise poeetika ja statistika sektsiooni koosolekul Tartus rääkis luule ja helikunsti suhteist Richard Ritsing, teemal „Eesti muinasjutu psühhoanalüüs" kõneles Linnar Priimägi.

☆

Kuna soomlaste huvi ja arusaamine N. Liidu kommunistliku partei XXV kongressist ei olnud tõenäoliselt küllalt eesrindlik, saadeti Helsingisse J. Tombi nimelise Tallinna Kultuuripalee rahvatantsijaid, kalurikolhoosi puhkpilliorkester ja Harju rajooni kanneldajate ansambel. Esinejad pidid ülistama parteid ja tema juhte.

☆

Möödunud aastal sai kodumaal surma kolm inimest pesumasina „Riga" kasutamisel. Hilisemal kontrollimisel selgus, et seda tüüpi pesumasinate isolatsioon rikneb niiskuse mõjul ja korpus satub seetõttu pinge alla. Pesumasinate kasutajaile soovitati mitte puudutada töötavat masinat ja selles olevat pesu. Seda võib teha alles pärast mootori seisma panekut ja kontakti väljatõmbamist. Viimane toiming tulevat teha kuiva käega.

GM RK
REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Toronto Eesti Ühispank
Ühenduses on jõud
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659
Pank avatud: päeval 10.00 — 3.00 (esmasp. reedeni), õhtul 5.30 — 8.00 (esmasp. ja neljap.)
LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE
Informatsiooni saab pangast lahtioleku aegadel.
Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000.— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000.— ulatuses vastavalt kindlustuste tingimustele.

Alcan Building Products Authorized Dealer ALCAN
VIHMAVEERENNID JA TORUD
ALUMIINIUM AKNAD JA UKSED
RÄÄSTAALUSED JA PÄIKESE VARJUD
20 AASTA GARANTII
LÄTI ETTEVÕTE
Century Aluminum Installers
2226 Dundas St. W. Toronto, Ont. M6R 1X3
Telefon 534-2864
Omanik ARTURS MIME
Võtke ühendust firma omanikuga. — Ei mingit vahemeest.

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „........ .... 19.... . Tellimise katteks lisan $ .... siiajuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi ....
Aadress ....

ARMAST

AGNES HILDEGARD KALA

sündinud KELDER

mälestab sügavas leinas

ABIKAASA

„Armastus ei väsi iial ära!“
1. Korintose 13:8

[illegible]

Leinatalitus reedel, 10. juulil 1981 kell 7.30 õhtul
Murray Newbigging matusemajas, 733 Mt. Pleasant Rd.

Ärasaatmine laupäeval, 11. juulil 1981 kell 10 hommikul sealtsamast
York kalmistule.

ARMAST

AGNES HILDEGARD KALA

sündinud KELDER

Mälestavad sügavas leinas

õed LIINA
INNA
AARI
ristitütar KELLI ja
GUSTAV,
ANDRES ning
SUGULASED Eestis

Tähtede taga
seal koidab kord taevas!

SÜGAVAM KAASTUNNE TORONTO EESTI VÕITLEJATE ÜHINGU ENDISELE ESIMEHELE JA JUHATUSE LIIKMELE, AUGUST KALA'LE, TEMA ABIKAASA

AGNES'e

surma puhul

TORONTO EESTI VÕITLEJATE ÜHINGU JUHATUS ja LIIKMESKOND

SÜGAVAM KAASTUNNE „VÕITLEJA“ TOIMETAJA, AUGUST KALA'LE, TEMA ABIKAASA

AGNES'e

surma puhul

SIHTASUTUS „VÕITLEJA“

Armast

Ants Eric Kerson'it

mälestavad kurbuses

MARIE, ERIKA ja KARIN KATTAI

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

KALLIST ABIKAASAT, ISA, VANAISA JA ÄIA

AUGUST POOK'i

sündinud 15. jaanuaril 1898 Mustjalas
surnud 2. juulil 1981 Sault Ste. Maries

leinavad

ABIKAASA
tütar ERLA perekonnaga Rootsis
poeg HARRY perekonnaga
POJAPOJAD
MINIA

Puhka rahus kaugel kodusaarest!

OMA KAUAAEGSET JURISKONSULTI

ANTS KERSON'it, Q.C.

mälestab sügavas leinas

TORONTO EESTI ÜHISPANK

ARMAST KLUBI LIIGET

ANTS ERIC KERSON'it

mälestab

EESTI MAJANDUSKLUBI KANADAS

VARALAHKUNUD

ANTS E. KERSON'it Q.C.

mälestavad

HUGO LATER abikaasaga
LARRY LATER abikaasaga
H. LATER & COMPANY LIMITED

ARMAST SÕPRA JA MÕTTEKAASLAST

ANTS KERSON'it

leinavad

ERIKA ja LEMBIT SOOTS
AINO ja ANTS SOOTS

Ants Eric Kerson surnud

Torontos suri 1. juulil tuntud Toronto jurist ja rahvuslik tegelane Ants Eric Kerson. Lahkunu on sündinud 24. märtsil 1918 Valgamaal, Lõpetas 16-aastasena H. Treffneri gümnaasiumi ja kaks aastat hiljem Eesti Sõjakooli reservohvitserina. Alustas õigusteaduse õppimist ja sai kutsealal mõned aastad töötada. Okupatsiooni tulles jäi truuks oma maale, ei töötanud kaasa kummagi okupatsiooniga, vaid võitles hiljem kommunistide vastu Soomes, kust tuli tagasi kodumaale. Põgenes Eestist rinde kokkuvarisemisel, jõudes läbi Tshehhoslovakkia kannatuste Saksamaale. Tuli sealt edasi Kanadasse, kus alustas lepinguaastat metsatöölisena. Pärast alustas uuesti õpinguid õigusteaduse alal ja on töötanud palju aastaid hinnatud juriidilise nõuandjana, kellele on antud ka Kanada Queen's Council'i tunnustus.

Puusärkipanekul olid tegevad praost O. Puhm ja õp. U. Petersoo. Järelhüüdeid ütlesid Eesti Üliõpilaste Seltsi poolt I. Nippak, Eesti Kunstide Keskuse poolt S. Veidenbaum, Treffneri õpilaste ja E. Sõjakooli kaaslaste poolt G. Iltal, T.E. Ühispanga poolt J. Künnapuu, Soomepoiste Klubi poolt E. Marten, Tartu College'i poolt E. Tampõld ja EKN poolt U. Petersoo, kes kõik hindasid lahkunut erielujärkudes lojaalse sõbraliku inimesena, kes on Kanada eestlaste elus olnud kaastegev mitmesugusel alal, peamiselt juriidilise nõuandjana ja abistajana. EKN (Sellal RVN) esimene valitud abiesimees ja hiljem selle mitmekordne valimiste peakomitee esimees.

Toronto Eesti Ühispangas avati arve Ants Kersoni nimelisele mälestusfondile, kuhu paljud leinajad on teinud sissemakse lillede asemel. Fondi eesmärk on veel täpselt määritlemata, aga nagu lahkunu elutöö oli eesti organisatsioonide töö ja eestluse teenimine, siis tahab fondki sama jätkata.

Tulumaksust vabastamise soovijail palutakse annetus teha Eesti Kunstide Keskuse läbi. Fond jääb avatuks ka edaspidi.

Leinateateid

SYDNEYS suri 6. juunil Elmar Kibal, sündinud 17. märtsil 1926 Petseris.

ADELAIDES suri 29. mail Ennu Männik, sündinud 4. detsembril 1908 Tartus.

MUHUS suri Ivan Mätas, sündinud samal saarel.

UPPSALAS suri 5. juunil Jakob Kain, sündinud 6. augustil 1900 Viinistul.

Oma armast vilistlast

ANTS ERIC KERSON'it

sündinud 24. 03. 1918
surnud 1. 07. 1981

mälestab sügavalt leinates

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS

Kauaaegset juriidilist nõuandjat

ANTS KERSON'it

mälestab

A/S EESTI MAJA TORONTOS

SEEDRIORU juriidilist nõuandjat

ANTS KERSON'it

mälestab leinas

SIHTASUTUSE JUHATUS

Armsat sõpra

ANTS KERSON'it

mälestavad

EVELYN ja FELIKS KOOP
URVE ja ERGO KARUKS

Kauaaegset head sõpra

ANTS KERSON'it

mälestavad leinas

NADIA ja WALTER

Leiname oma sõpra

ANTS KERSON'it

LEIDA ja ELMAR TAMPÕLD

Armast ja väga lugupeetud advokaati

ANTS ERIC KERSON'it

mälestavad kurbuses

IDA TEDER
HEINO ROOS perekonnaga

Tuleb kiirustada sõjamälestuste kogumisega

New Yorgi Eesti Vabadussõjalaste Ühing arutles aktuaalseid probleeme

N. Y. E. Vabadussõjalaste Ühingu aastakoosolekul tõusid rutiiniküsimuste kõrval mitmed aktuaalsed poliitilised j.t. endisi sõjamehi huvitavad küsimused, mille suhtes võeti elavalt sõna. Ühingu aruanded ja tegevuskava kinnitati üksmeelselt, samuti ka valiti tagasi senine esimees Elmar Lipping koos senise juhatusega. Katkestamatult tegutsenud kõige vanem eesti sõjameeste organisatsioon, saades eeloleval sügisel 50-aastaseks, läheb vastu oma juubeli ettevalmistustele.

Aastakoosoleku avas juhataja pastor E. Kuusler, mälestades palvega ja koosolijate vaikse seisakuga aasta kestel lahkunud liikmeid.

Erilise huviga kuulati J. Jürgeni ettekannet Esto '80 sõjameeste kongressist, kus ta oli ühingu ametliku esindajana.

Siis tõusid ka lähemale arutlusele II maailmasõja ajalooliste materjalide avaldamise küsimused, — need mis puudutavad eesti sõjameeste võitlust, poliitilist-rahvuslikku tagapõhja j.m.

Paljud sõnavõtjad rõhutasid, et peab leidma võimalusi nende materjalide trükki toimetamiseks ja isegi siis, kui ei peaks veel andmed 100-protsendiliselt koos olema, sest täiendada saab puuduvaid või puudulikke osi ka hiljem,

aga publitseerimise viivitamise kestel võib lahkuda veel palju asjaosalisi isikuid, kes praegu kasulikud kui elavad tunnistajad neile sündmustele.

Leiti, et majanduslik külg ei saa olla neis aktsioonides mingiks takistuseks, kuna kõik senised eesti sõjakirjanduse teosed on kas täielikult läbimüüdud või müügilt lõpemas, seega puudub vastav risk.

Nurinat tõsteti mõnede pagulaslehtede aadressil, kes pole avaldanud Ühingu kaudu kogutud materjali „Tshehhi põrgu" teemal, kuna seal II maailmasõja lõpus leidis aset uskumata toorusi, mõrve j.m. taolist eestlaste kallal — millest meie avalikkus mitte kogu ulatuses ei olegi teadlik.

Mõned koosolijad kurtsid, et vabas maailmas on trükitud Eesti küsimuse jaoks mitmesuguseid nn. voldikuid.

Neist mitmeis ei ole mitte juletud märkida, et eesti sõdur on meie maa ja rahva vabaduse heaks sõdinud vene kommunistlike imperialistide vastu.

Pikemaid sõnavõtte tekitas ka kohtuministeeriumi eriosakonna koostöö KGB ja teiste N. Liidu võimudega 40 a. aegunud „sõjakuritegijate" peale jahipidamiseks. Oli koostatud ka kirjalik protestivorm, mille redaktsioon otsustati anda viie ühingu liikme-juristi valdusse. Seni on eesti ühiskonnas peamiselt ehk erilise austusega „kilbi peale" tõstetud meie Vabadussõja veterane, arvati, et oleks juba aeg lisada neile samase väärikusega ka eesti sõjaveterane II maailmasõjast, sest eestlane ei võidelnud siis mitte millegiks muuks kui meie oma põlise kodumaa ja ta rahva kaitseks, kuigi oludest võis tal olla saksa või soome munder ja rindejoon temast olenematult eemal.

Peeti tarviliseks, et avaldataks inglise keeles aastaid tagasi kirjastus „Kultuuri" kaudu avaldatud 2-osaline teos „Need teod süüdistavad",

milles on faktiline materjal koos paljude fotodega punaste ja nende käsilaste kuritöödest Eestis, ja mida tuleks vahepeal selgunud uute andmetega rikastada.

Lõpuks oli juttu ka nn. Kultuuripäevadest ja okup. kodumaa külastamisest. Kultuurisidemete arendamist VEKSA kaudu ei peeta õigeks ja rõhutati, et mõnel juhul on indiviidid külastanud okup. kodumaad, olles ise samaaegselt mõne rahvusliku organisatsiooni juhatuses — mis on lubamatu.

Pisut imestust tekitas teade, et igasügisene mandri sõjameeste päev, mis pidi toimuma seekord Lakewoodis, jääb seal ära. See tulevat Baltimores, milline koht kindlamini kõne all.

Grupp T.E. Pensionäride Klubi tervisvõimlemise ringi väljasõitjaist Jõekäärul. Pildil vasakult E. Liigand, hr. Treumuth, H. Vallner, F. Terts, H. Kägi, E. Loosberg, E. Mesikäpp ja õp. E. Kägi.
Foto: J. Säägi

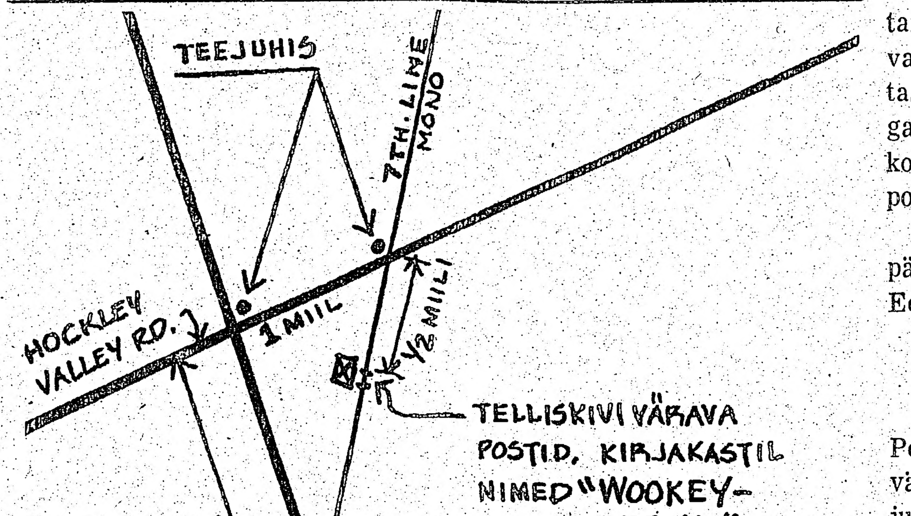

Pühapäeval, 19. juulil on Vana Andrese koguduse väljasõit praost E. Lepiku tallu, kus keskpäeval peetakse jumalateenistus. Ülal on teejuhis.

Pensionäride jaanipäevane väljasõit

Eesti Pensionäride Klubi Torontos tähistas jaanipäeva suvise väljasõiduga Niagara Falls'i. Kella 9 paiku hommikul lahkus Eesti Maja juurest kaks bussi 69 sõitjaga, et aastate tagant jälle vaadata Kanada üht suurimat vaatamisväärsust ja nautida kaunist suvist ilma. Väljasõidu juhiks oli klubi esinaine Frieda Terts. Väljasõidu organiseerimisele asuti juba maikuul, kui toimunud kohviõhtul tehti eelregistreerimisi kavatsetavale sõidule.

Pärast Ontario järve äärset teed jõuti Niagara-on-the-Lake'i, kus buss aeglaselt sõitis Niagara Falss'i poole. Praegusel rooside õitsemise ajal oli seal äärmiselt ilus.

Niagara Falls'is lasti sõitjail valida, kas jääda linna vaatama või sõita edasi Marinelandi, kus paaritunnine kava loomadega ja jalutamine loomaaias oli alati uueks vaatamisväärsuseks ka neile, kes seda varem juba näinud. Teine osa vaatas linna ja jäid ka selle tegevusega täiesti rahule, kuigi tuul kandis kose kohalt tõusva veeudu Kanada poolele.

Kella 5 ajal algas tagasisõit ja pärast paaritunnist sõitu oldi jälle Eesti Maja kodusel õuel.

☆

Samal päeval korraldas T.E. Pensionäride klubi laulukoor oma väljasõidu bussiga E. Tobrelutsu juhatusel Oro randa ühe kooriliikme suvilasse.

Pensionärid ei jää aga suvel veelgi puhkusele, ees on 19. augustil väljasõit Seedriorgu, kuhu sõidavad ka Hamiltoni Eesti Pensionäride Klubi liikmed ja mis võib kujuneda osavõtult rohkearvuliseks.

Kodumaine lavatükk Adelaide eesti teatris

Maikuu lõpul toimus Adelaide Eesti Majas teatrietendus, kus toodi lavale kodumaal elava näitekirjaniku Ardi Liivese komöödia „Kallimast kallim ehk Hall kaabu ehk Mine või lolliks". Näidendit on varem mängitud Leipzigi teatris 1974, Freiburgi linnateatris 1975 ja Ungari telefilmis 1977. Näidendis mängisid Henno Tennosaar, Reet Tuul, Ose Randva, Ingrid Urb, Ferdinand Vill, Aime Kangro, Ivo Tuul, Leida Kirss ja Robert Suu. Nagu Austraalia eesti ajaleht „Meie Kodu" kirjutab, võib Adelaide eestlaskond olla tõeliselt uhke oma näitlejate saavutusele, mis on järjekindla ning kindlasihilise töö tulemus. Kahju ainult, et taoline tulemus ainult ühekordset õitsemist leiab.

Taavo Virkhausi 2. Sümfoonia esiettekandes

1980/81 muusikaline hooaeg Ameerika Ühendriikides on eestlaste nime viinud kolmekordselt huvipunkti: Neeme Järvi dirigeerijana, Eduard Tubina 10. sümfoonia ettekanne Bostoni filharmoonia poolt ja Taavo Virkhausi Sümfoonia nr. 2 maailma-esiettekanne Duluth-Superior Sümfoonia poolt. Viimase puhul oli autor ise dirigendiks.

T. Virkhausi I Sümfoonia oli programmiline, milles autor kirjeldas kaaseestlasi ja nende tundeid, kuid uus II Sümfoonia on muusika enese pärast.

Uus sümfoonia on neljaosaline: aeglaselt väänlev, unistav, elav ja pidulikult tõsine, samas aga kiirtempossе lülituv. Tervet pala koloreerib hingelisus, mis kaldub melanhoolia poolele. Kuid mõõt on kiire ja muusika pidevalt huvitav. Virkhaus osutab kindlaid teadmisi, mis oleneb tema dirigeerimisoskusest, oma orkestri võimeist. Ka selle orkestratsioon on tasakaalustatud, rikas ja täis koloriitseid soolosid. Kuna tema esimene sümfoonia toetus 12-tooni tehnikale, siis tema II sümfoonia on lähedasem autori enese romantilistele instinktidele, kuid seda kannab läbinisti moodne heli efektsete dissonantsidega ja rütmiga, mis on võimas ja edasisööstev, mitte aga arusaamatusi tekitav.

1. mail peetud esiettekande puhul sai sümfoonia vaimustatud vastuvõtu osaliseks.

J. K.

Auhinnatud Karavani paviljone

TORONTO — Tänavuse Karvanipidustuse Miss Karavan '81-ks valiti Berliini paviljoni miss Barbara Klink. Zena Kossari auhinna parimale paviljonile sai Tokio paviljon, teisele kohale lätlaste Riga. Lätlased said esimese auhinna kunsti ja käsitööde alal, teise esimese auhinna sisekujunduse alal ja Riga linnapea Ed. Kalvins nimetati selleaastaseks Karavani linnapeaks. Tokio paviljon sai esimese auhinna ka väliskujunduse eest, jäädes muudes kategooriates kahele kolmandale kohale.

Tokio ja Riga paviljonide neljale auhinnale järgnesid Novgorod ja Dubrovniki, kumbi kolme auhinnaga, neist Novgorodil kaks esimest. Leon Kossar, karavanipidustuse algataja ja president ütles, et see üheksa-päevane sündmus, millest 44 paviljoni osa võtsid, oli edukas kõigile.

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

Eili Annuk Walter F. Tikkase fondi stipendiaat

Eili Annuk on Sydney Eesti Segakoori „Vanemuine" juht ja Eesti Poliitvangide Abistamise koordineerija Austraalias. Oma kutsetöö kõrval on ta leidnud aega Eesti Arhiivi Austraalias abistada hädavajaliste informatsioonide süstematiseerimisega. Kuna Eesti Arhiivis leiduvate ajakirjade ja -lehtede bibliografeerimine oli kuulutatud Walter F. Tikkase Fondi stipendiumis vääriliseks tegevuseks, määras Austraalia Eesti Seltside juhatus Eili Annukile sellest fondist $260 stipendiumi ajakirjade „Kauge Kodu", „Olion" ja ajalehe „Meie Kodu" bibliograafia koostamiseks.

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal)
221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

RISTSÕNA Nr. 1068

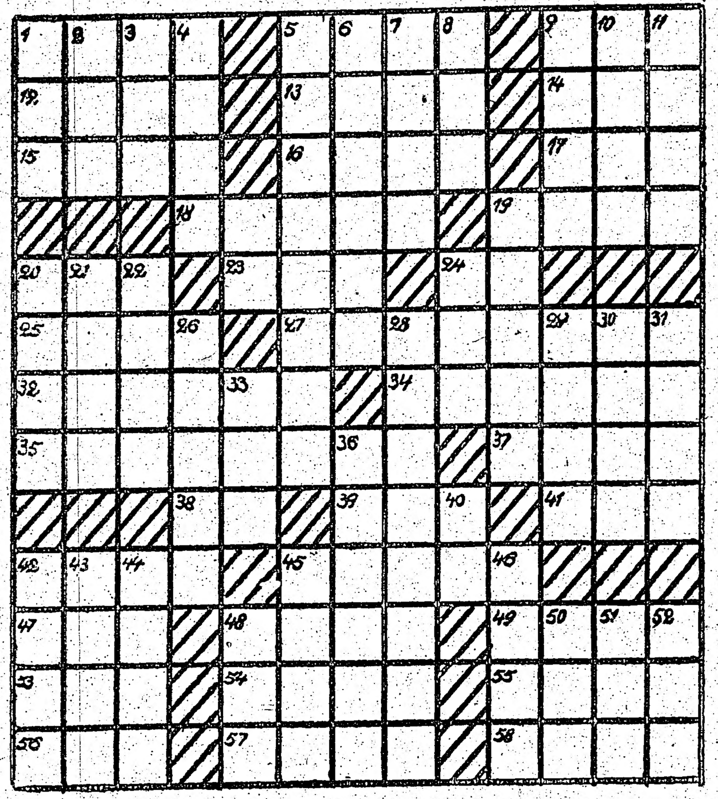

Põikread: 1. Töötasu, 5. Loodusenähe, 9. Planeet, 12. Hüüe, 13. Mehenimi, 14. Kondi sees, 15. Karp, 16. Soliidne naine, 17. Punane, ühes võõrkeeles, 18. Edasijõudmine, 19. Metsloom, 20. Filmikoomiku eesnimi, 23. Lühend arsti tiitlis, 24. Sudermanni teos, 25. Kõrgemast seisusest isik, vanem, 27. Koht, kus peetakse järgmised talve-olümpiamängud, 32. Kohanimi Harjumaal, 34. Põhi, baas — mitmuses, 35. Osa serviisist, 37. Osa leheküljest, 38. Eitus, 39. Sõna lastemängus, 42. Riietusese, 45. Segane, ähmane, 47. Üks maailma varadest, 48. Itaalia autovabrik, 49. Annus, portsjon, 53. Naisenimi, 54. Naisenimi, 55. Mehe hüüdnimi, 56. Inglise saar, 57. Talvine sõiduriist, 58. Raiumiseks eraldatud metsaosa.

Püstread: 1. Naisenime lühend, 2. Soome kirjanik, 3. Eesti ooperilauljatar, 4. Ebameeldiv häälitsus, 5. Endine Inglise koloonia Aafrikas, 6. Moest läinud naisenimi, 7. Pealinn Euroopas, 8. Mehenimi, 9. Teatud heli, 10. Põllutööriist, 11. Vald Viljandimaal, 19. Kunstnik, 20. Tähtis päev, 21. Alles, 22. Aeglaseim loom, 24. Ajal — luulevormis, 26. Koha määrsõna, 28. Kuju Vene ajaloost, 29. Korteri osa, 30. Transport, 31. Mitte kallis, 36. Tegusõna (vihma kohta), 42. Jõud, tugevus, 43. Linn Eestis, 44. Koha määrsõna, 45. Uimastuse, 46. Ilmakaar, 48. Sama, mis fa-bemoll, 50. Terava otsaga, 51. Osmik, 52. ..-sak.

RISTSÕNA Nr. 1067 LAHENDUS

Põikread: 1. Garibaldi, 7. Lot, 9. Anneks, 10. Borg, 11. Saag, 12. Meenen, 13. Verism, 15. Osad, 16. Maniküür, 19. Ravitsus, 21. Kisa, 23. Upakil, 24. Modell, 27. Vile, 28. Maal, 30. Eskiis, 31. Sak, 32. Karbonaad.

Püstread: 1. Gib, 2. Amores, 3. Ingrid, 4. Ausammas, 5. Daam, 6. Ingeri, 7. Lein, 8. Tsentraal, 13. Voorimees, 14. Raev, 17. Nisuleib, 18. Ürik, 20. Talvik, 21. Kaiman, 22. Sigala, 25. Dokk, 26. Lisa, 29. Lad.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 9 9-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
?85 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

VABA EESTLANE

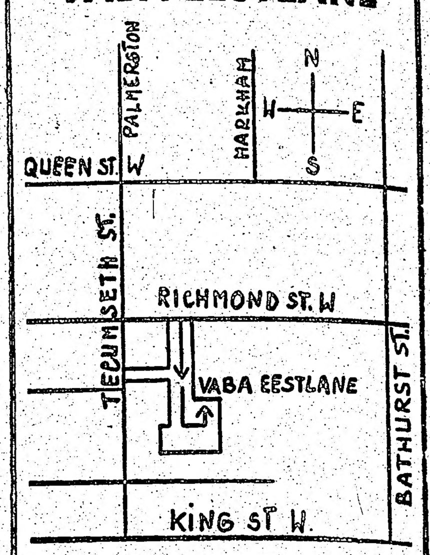

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:

Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.—
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495

2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

Loodus kutsub

Ontario suurepärastes provintsiparkides juhtub alati imesid. Reserveerige endale mõni meie laagriplatsidest või peatuge läheduses asuvas suvituskohas või eraomanikele kuuluvatel laagriplatsidel. Teil on tuhat võimalust loodusesse tagasi minna 131-es Ontario avalikus provintsipargis. Postitage oma sedel seiklusteks juba täna aadressil: Ontario Travel-Parks, Box 33, Queen's Park, Toronto M7A 1N3, või telefoneerige COLLECT

0-416-965-4008
ONTARIO PROVINCIAL PARKS

NAME ADDRESS
CITY POSTAL CODE

Ontario — Ministry of Natural Resources — Alan Pope Minister

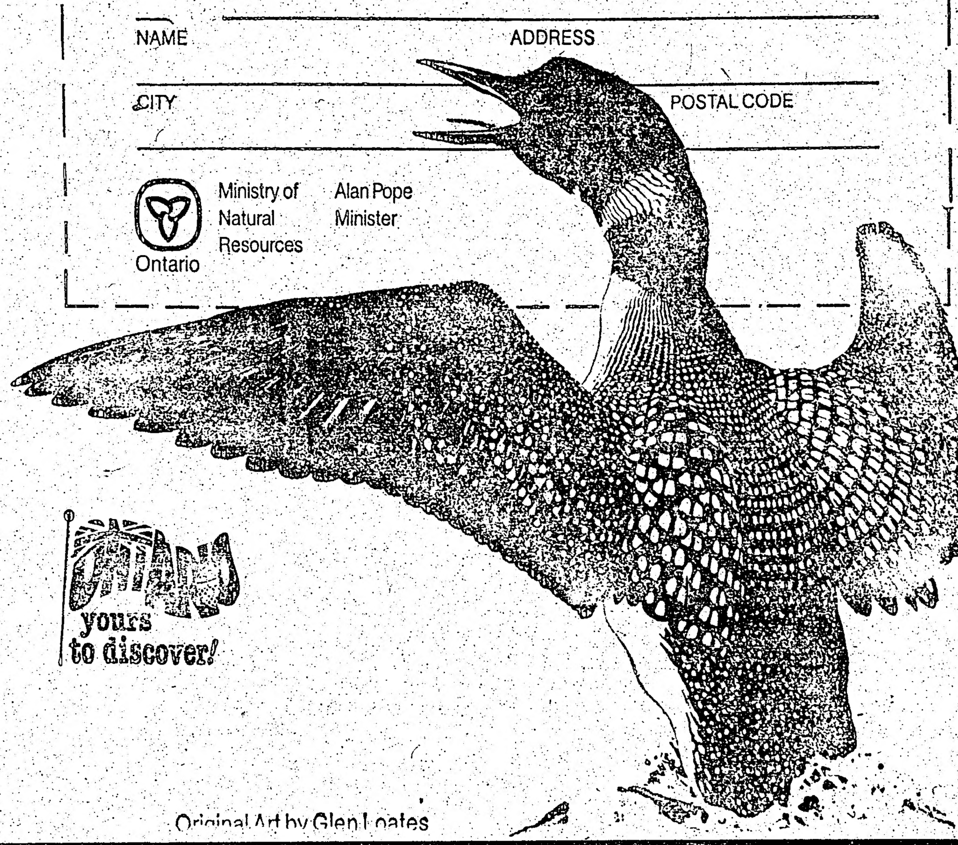

Eesti ujujad edukad Toronto ujumisvõistlustel

Juuni teisel poolel toimusid Toronto eeslinnas Etobicoke'is rahvusvahelised ujumisvõistlused, millest võttis osa 485 võistlejat, Kanadast 409, Ameerika Ühendriikidest 68 ja Inglismaalt 8. Eestlastest võtsid neist osa Scarboro ujumisklubi liige Valia Reinsalu, Markhami klubi liige Maria Lember ja kohaliku Etobicoke'i klubi liige Cindy Õunpuu.

Võistlused noortegruppidele olid vanuseklassides, kus noorimad olid 10-aastased ja vanimad 15-aastased, mõnes vanusegrupis oli osavõtjaid üle 50. Auhindadeks olid kaheksale esikohale tulnule medalid ja järgnevale viiele lindid.

Eestlastest võitis Cindy Õunpuu individuaalselt esikohad 100 m rinnuliujumises tagajärjega 1.19,02, 200 m rinnuliujumises 2.47,23, ta kuulus ka esikohale tulnud teateujumise võistkonda 200 m eristiilis 2.08,72 ja 400 m individuaalses teateujumises 4.45,91. Lisaks ta saavutas veel kuuenda koha vanema grupi 200 m teateujumises, teise kuuenda koha individuaalselt 200 eristiilis ujumises ja kaheksanda koha 50 m vabaujumises. Kolmepäevase võistluse tulemus: 4 esikohta, kaks kuuendat ja ühe kaheksanda koha. C. Õunpuu on oma klassis tänavu paremuselt teine ujuja maailmas.

Valio Reinsalu võistles 11—12-aastaste grupis ja sai individuaalselt kuuenda koha 200 m seliliujumises ja seitsmenda koha 200 m liblikujumises, 200 m teateujumises teise ja 400 m eristiilis ujumises kuuenda koha.

15-aastane Maria Lember sai neljanda koha 800 m vabastiilis ja kuuenda koha 400 m vabastiilis.

Etobicoke Ujumisklubi liikmeist kuuluvad neli noort ujujat Kanada olümpia-võistkonda, nende hulgas ka 14-aastane Cindy Õunpuu.

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd

Eestlase elamused Iraanis

Kummaline hommikumaa

1.

1938. aastal avaldas Eestis ilmuv ajakiri „Välis-Eesti" maailmas laialt ringi rännanud eestlase Martin Sopp'i reisikirjad Iraanist. Ajakiri mainib autori kohta, et see lahkus kodumaalt noormehena suures seikluste õhinas isegi ilma passita ning sattus kaugele hommikumaale, elades üle rohkem seiklusi kui ta oskas ette aimata. Lõpuks sai ta püsiva teenistuses Pärsias (Iraanis) uue raudtee ehitamisel.

„Vaba Eestlane" alustab käesolevaga nende reisikirjade avaldamist, mis ehkki kirjutatud üle 40 aasta tagasi, on praeguste Iraani sündmuste ajal teravalt akuutsed. Autor tunneb põhjalikult Iraani elu ja traditsioone ning tema kirjutiste põhjal saab lugejale ka palju selgemaks, millise tagasilöögi on õieti ajatollah Khomeini rezhiim toonud Iraani rahvale.

Reisikirjad, mis kannavad pealkirja „Kummaline hommikumaa" avaldame keeleliselt muutmata kujul.

Vähe on meile tuntud Pärsia, salapärane orient, kuhu vaevu puutub eestlase jalg. Turistid ja ajakirjanikud, sõites luksusautodel raiutud teid mööda või rännates kaamelitel juhtide ja ihukaitseväe saatel, ei aima saladusi mägede veergudel, kuristikes, ega avane neile kaljukoopad, sest tõde võib hõlmata vaid siis, kui ta ei aima, et teda nähakse.

TOORES ELUSTIIL

Väheseid inimesi on suutelised uskuma osagi minu seikluste ja elamuste pildiseeriast. Seitsmekümne kraadini kuumendav päike, joogivee puudus, kuristikud ja kaljude rägastikud, mis peidavad eneses madusid ja kiskjaid loomi, nõuavad vastupidavust ja julgust võitluses olemasolu eest. Kuid ka eestlase iseloomule on ülejõu käiv võidelda kahejalgsete suguharudega — need on maa päriselanikud; kohtudes nendega võidab tugevam ja kavalam, sest kristlase kõri lõigata tähendab pattude lunastust.

Veel kolmekümneesimesel aastal nägin, kuidas noaga lõigati inimesel randmest käesooned läbi, murti ta käeluid jne., sellal kui preester luges koraani. Või kui inimene naelutati kõrvupidi posti külge, peakohal paberil märkus koraanist, kus oli öeldud karistuse põhjus. Mõni aasta hiljem nägin, kuidas sanitarid viisid kanderaamil elavat inimest matusepaika ja, kui sanitaridele ütlesin, et inimene elab veel, rahustati mind sellega, et küllap ta päralejõudmiseks jõuab surra.

TALLIPOISIST RIIGIVALITSEJAKS

Pärsia maa-ala on lõpmata mägede rägastik, mis kerkivad merepinnast kuni 6000 meetri kõrguseni. Paljudest suguharudest moodustuv rahvas on mustajuukseline ja tõmmunahkne; enamus on muhamedi usku, vaid väike osa tule-, päikese-, isegi puutüki-, kivikillukese-kummardajad. Pärsia areng on teinud kiire hüppe, alates käesoleva sajandi kahekümnendatest aastatest. Bürokraatia loidus ja onupoja-poliitika andsid võimaluse sissetungiks võõrastele mõjudele; Pärsiat valitsesid võistlejaina majandusalal põhjas N. Vene ja lõunas Inglismaa.

Tolleaegne sõjaminister Riza-Khaan, kasutades olukorda, haaras variseva Pärsia riigi tüüri. Riza oli lihtne mägielanik, kes kunagi ei lahkunud noast ja püssist. Nagu enamus rahvast, oli ka tema kirjaoskamatu. Noormehena astus ta Ahmed-Sahhi sõjaväkke, kus teenis pikemat aega tallipoisina. Rahvajutt räägib, et tollal, kui naine palunud midagi endale osta, siis Riza olevat vastanud: „Oota, kuni saan keisriks, siis ostan." Ta raudne ja kindel iseloom viis ta lühikese ajaga sõjaministri kohale, kust jäi troonini vaid samm — ja selle takistuseks oli Ahmed-Shahh. Kuid siis naeratas talle õnn, Ahmed-Shahh haigestus ning sõitis lõikusele Euroopasse. Arvestades keisri vanust ja haigust, algas äge võitlus troonipärijate vahel, milliste hulk tuhandeni kasvas. Riza-Khaan, kes polnud keisri suguvõsast ja kellel seaduslikul teel polnud loota trooni, korjas mitusada trooninõudjat kokku, laskis neil pead maha raiuda ja kuulutas enese keisriks. See oli 1926. aasta algusel, kui Riza-Khaanist sai kroonimisega Riza-Shahh Pahlev — Pärsia isevalitseja. Sellest ajast peale tänaseni on Riza-Shahh reformeerinud Pärsia.

RAUDSE KÄEGA DIKTAATOR

Kuni 1925. a. Pärsia sõjavägi oli juhusliku koosseisuga, juhusliku vanuse ja arvuga. Mägielanikud läksid sõjaväkke, sai ju seal pisut toiduraha ja relvi — ning relvad hõlbustasid röövimist, olgugi et püssid olid kas vanaaegsed 2½ meetri pikkused ja eestlaetavad, vanad vene „Pertankad" v. m. 1927. aastal kuulutati Pärsia esimene üldmobilisatsioon (21-aastastele) — ja praegu ulatub sõjavägi kuni sajatuhande meheni. Samuti anti 1926. aastal isikutunnistused ja perekonnanimed. Kuid tänapäevalgi, küsides mägielanikult: „Kui vana sa oled?" — vastab ta kaamelite, eeslite või lammaste sünnituskordumisi arvestades.

Kui põllunduses ja tööstuses Pärsia polnud suuteline ennast toitma, siis Riza-Shahh oskas majandust korraldada nii, et viimastel aastatel Pärsia ekspordib suurel arvul igasuguseid saadusi, nagu puuvilja, pähkleid, riisi, nisu ja käsitöid. Nii 1929. a. eksporditi ainult Ameerikasse vaipu 14 milj. dollari väärtuses, Euroopas müüakse vaipu peamiselt Inglise- ja Prantsusmaale. Impordib Pärsia tööstustarbeks masinaid, kuna viimastel aastatel kõikjal linnades kerkivad moodsad vabrikud.

MIKS MUHAMEEDLANE VIHKAB SIGA

Sarnase tööstusliku tõusu juures osutus võimatuks transport eesleil ning kaameleil, kuna sel viisil 1000 km. ületamine vajab 45—60 päeva. Alul rajati teid autotranspordile ja 1933. a. alustati raudtee ehitust, mida julgesti võib nimetada üheks algupärasemaks maailmas. Ta algab P.-Pärsias Mazanderanist, läbistades väga niiskes kliimas umbes 300 km. viljapuumetsi, kus kasvavad apelsinid, sidrunid, viinamarjad, viigid, aprikoosid, õunad, kirsid jne. Roopad looklevad kord mägede harjadel, kord all orgudes, üle kuristikujõgede. Mõlemal pool teed kerkivad kõrged metsadega mäed, mille tagant halli vöödina tõusevad suitsusambad, varjates kui tahmunud klaas kõrgel hõrenevaid metsasalku — need on söetööstused.

Metsad on tulvil igasuguseid loomi, alates meie mesikäpast ja hundist, siis leopardid, tiigrid, shaakalid jne., ning lõpetades teatud aastaaegadel isegi lõvidega. Eriti palju võib silmata suuri metssea-karju. Ent kohalikud elanikud sigu ei tülita, kuna muhamedi usk põlgab ja kardab sealiha. Ei söandata isegi ligineda hoonele, kus asub sealiha või -vorst. Muhameedlane, puudutades kogemata sealiha, küürib kätt nii kuidas nahk veel lubab. Rahva suus on liikumas järgmine legend:

Muhamed, kuulda saades, et Mooses kepiga kaljust vee välja löönud, tahtis Moosest üle trumbata. Selleks lasi ta õmmelda suure seanahkse vanni, asetas selle kaljule ja sidus pika nööri vanni avausse nii, et orust tõmmates võis vanni küljes augu avada. Nüüd lasi ta oma kuuel tosinal naisel anuma piimaga täita. Ta kuulutus rahvale: kogunegu kõik „bioladega" kalju alla, ja võtku püha piima, mida tema kepiga kaljust välja lööb. Ent kui rahvas oli koos ja ootas põnevusega, peksis Muhamed asjatult vihaga kaljut. Oru põhjas vanim naine vedas nööri — ent piima ei tulnud. Lõppeks ronis Muhamed ise kaljule, ning jahmudes nägi, et seakari oli vanni külje maha kiskunud ja lobistas usinasti kõhuli piimas. Kaljult laskudes needis Muhamed sea sugu, lubas tarvitada vaid sea nahka, valmistada sellest anumaid vee, piima, rasva jne. kandmiseks. Seda seadust austatakse tänapäevani. Nahk kistakse tervelt sea seljast, kael jääb koti suuks, jalad seotakse kinni, tagumised augud venitatakse välja ja nööritakse — nii kujuneb algupärane lähker.

(Järgneb)

NOORTE LEHEKÜLG

Toronto Eesti Täienduskeskkooli noorte looming

Sault Ste. Marie üheks vaatamisväärsuseks on suured lüüsid, mille kaudu toimub Suurte Järvede laevaliiklus. Pildil osa noori tutvumas lüüsidega, äärmine paremal Väino Kaldma, temast vasakule õpetaja Juta Puhm. Foto: E. Marten

Võidupüha kohustab meid noori

Kesk südasuvist kuumust, just päev enne jaanipäeva, pühitseb eesti rahvas Võidupüha. Võidupühaga pühitseme võitu sõjas landesveeri vastu.

Kuuskümmend kaks aastat tagasi, juunis 1919, kui Eesti oli juba demokraatlik vabariik, oli eestlastel tegemist uue vaenlasega. Lätimaal koondusid balti mõisnikud Saksa okupatsiooni vabatahtlikega Balti landesveeriks. Nad võtsid üle Läti valitsuse, vallutasid Riia linna ja liikusid Eesti suunas eesmärgiga ka see vallutada, et mõisnike valitsust uuesti kehtima panna. Sellest teada saades organiseeris kindral Põdder vastuhakuks eesti sõjaväge ja sai abi ka Kuperjanovi partisanidelt. Kindral Põdder ütles oma käskkirjas: „Mao pea tuleb maha raiuda!" — mõeldes „mao" all saksa mõisnikku.

Vaimustusega mindi vana vaenlase, sakslase, vastu sõtta. Rongid ehiti kaskedega ja lauldi eesti rahvuslaule. Võnnu all olid suuremad lahingud. Vaenlast rünnati säärase tuhinaga, et juba paari päeva pärast oli sõda läbi. Selle võidu tähistamiseks hakatigi kindral Põdra ettepanekul pühitsema Võidupüha 23. juunil. See kujunes suureks rahvuspühaks, kus nagu vabariigi aastapäevalgi, terve Eesti riik oli sini-must-valges lipuehtes. Vanade linnuste juures süüdati võidutuled ja ümberkaudne rahvas kogunes selle ümber. Tantsiti ja oldi rõõmsad. Tallinnas süütas president Konstantin Päts Kadrioru lossi ees võidutule, kust mootorratturite kolonn kandis võidutule põlevate tõrvikutega igasse Eesti maakonda. Sellega mõeldi sümboolselt, et võidutule leek ei tohiks kustuda ühegi eestlase südames, vaid alati peab olema lootust helgemasse tulevikku ja vabasse Eestisse.

Nii ka meie, eesti noored, kes juurtega võõramaa mullas, ei tohi unustada, mis oli ja mis jälle peab saama. See on vaba Eesti! Nüüd oleme meie need võidutule leegi edasikandjad, kelle peale vanem genratsioon loodab. Püüame neile mitte pettumust valmistada ja lubame säilitada eesti keele ja eesti meele siin võõrsil. Oleme ja jääme eestlasteks!

Tunked

Tänapäeval on Põhja-Ameerikas olukord sääraseks muutunud, et lapsed, noored ja ka osa vanemaid, kannavad „jean'e" ehk tunkesid. See on täielik traditsioon, just nagu rootslastel puukingad või araablastel turbanid.

Tunkesid on mitut stiili ja mitmed kompaniid kuulutavad oma kaubamärke nii palju, kui see on võimalik.

Kõige paremad on ju uuemad moed, mis ilmuvad Pariisis ja New Yorgis ning maksavad vähemalt $50 paar. Peale selle on need harilikud „nimedega" tunked, nagu Levis, Calvin, Klein, GWG, Rainbow, Lee jne., mida kõik inimesed kannavad.

Aga kui sul pole küllalt raha ja on kiiresti vaja paari tunkesid, võid lihtsalt jooksta kaubamajja, kust saad kümme-viisteist dollari eest paari väga odavaid, ilma nimeta tunkesid.

Et tunkesid huvitavamaks teha ehitakse neid vahest litritega, pärlitega, erinevate lukkudega või väljaõmmeldud mustritega.

Igal paaril tunkedel on oma iseloom, mis ilmneb siis, kui sa neid pesed. Mõned jäävad igavesti tumesiniseks, mõned muutuvad imelikult väiksemaks ja mõned kaotavad värvi kogunisti.

Kui tunked hakkavad vanaks jääma, sest et nendes on palju mängitud või tööd tehtud, siis tekivad tihti augud ning püksiotsad hakkavad narmendama ja rebenema. Siis on aeg lappimiseks.

Tuleb otsida tükke veelgi vanematest tunkedest, mis olid kunagi lühikesteks püksteks lõigatud ja sealt tuleb valida üks paraja suurusega lapp, mis katab ära augu. Vahest on isegi haaknõela vaja püksiluku ülal hoidmiseks.

Paigatud tunked on minu meelest alati kõige mugavamad. Mõned inimesed isegi tõmbavad oma tunked meelega lõhki, et nad saaksid neid lappida.

Üldiselt öeldes on tunkesid hea kanda siis, kui sa kavatsed mustaks saada, kui on tarvis tööd teha, metsas hulkuda või kui tahad vaba aega veetes end mugavalt tunda.

Juta Metsala

☆

Seal ta istub!
mere kaldal

Tuul vaikselt ta juukseid
sasib ja ta naerab

Ta on nüüd rahul.

Kajaka kurb laul
kostab kaugelt

Mere tuul niiske
ja soe

Päike kaob
ööks peitu ja jätab
tähed tervitama

Meri;
mu armsaim
paik.

Kristina Meipoom

Ema ei luba

Vahest tahad palli mängida,
Ema ei luba.

Tahad joosta,
Ema ei luba.

Tahad mürada,
Ema ei luba.

Tahad masinat saada,
Ema ei luba.

Salaja teed,
Midagi juhtub,
Ongi õnnetus!

Kui haiglas oled,
kondid katki.
Mõtled, et järgmine kord
Ei tee.

Vello Ehvert

Eesti keskool Kanada teraselinnas

T. E. Keskkooli juhataja kirjeldus kahest meeldejäänud kevadpäevast

Maikuu viimasel nädalalõpul sooritasid Toronto Eesti Keskkooli õpilased traditsiooniliseks kujunenud väljasõidu, seekord Sault Ste. Mariesse.

Linn asub Superiori ja Huroni järvi ühendava kiirevoolulise St. Mary jõe kaldal ja see koht oli juba aastasadu tagasi indiaani suguharude suviseks kogunemispaigaks. Enne valge mehe jõudmist siia olid päriselanikeks algonquini indiaani suguharud. Praegu on Sault Ste. Marie 81.000 elanikuga suurimaks keskuseks Algoma piirkonnas, moodustades lähtepunkti kalastamise ja jahialadele, mis nüüdki veel on saagirohked.

Ojibway indiaanlased kutsusid seda kohta „Bamating", mis tähendab kärestikke St. Mary jõel, linnast lõuna suunas. Kui jesuiidi misjonärid asutasid siia misjonipunkti 1668, anti sellele nimeks — Sault de Sainte Marie. Misjonäridele järgnesid kaupmehed: Northwest Fur Trading Post 1783, mille hiljem võttis üle Hudson Bay Company. Aastail 1894—95 ühendati Huroni ja Superior järved kanali ja lüüside süsteemiga, millest võivad läbi sõita kõik suurtel järvedel sõitvad laevad. Tähtsamad tööstused on Abitibi puupapi- ja paberivabrik ja Algoma terasetööstus, mis asutati aastal 1900 ja on kujunenud üheks moodsaimaks Põhja-Ameerikas, tootes 3.317.000 tonni terast aastas, andes tööd 13.728 töölisele.

Siin on aastate jooksul töötanud ka palju meie kaasmaalasi, eriti Kanadasse rännu algaastail, kui metsatöödelt siirduti otsima kindlamat tööpaika. Eestlastele omase visadusega on loodud omale ilusad kodud ja aidatud kaasa Sault Ste. Marie moodsa palge kujundamisel ettevõtjaina ja ehitajaina, mida näitavad „Soome-Eesti Kodu" ja paljud uued üksikelamud uues linna põhja-ida osas. Nii omab üks eestlastest nägusa motelli ja teine vineerivabriku. Viimaseil aastail on aga eestlaskond vananemas, kuna ühiskonna nooremad liikmed on peale hariduse omamist siirdunud suuremaisse keskusisse oma igapäevase töö otsinguil.

☆

Soome-Eesti Kodu ja Eesti Seltsi küllakutsel ja ettevalmistusel toimuv keskkoolinoorte külaskäik oli, mõeldud rõõmustavaks külakostiks sealsele ühiskonnale.

Bussitäis noori väljus Toronto Eesti Maja eest reede õhtul peale kella kümmet. Vaatamata enne Sudbury't läbisõidetud tugevale öisele äikesetormile, möödus sõit ilma vahejuhtumisteta ja juba enne kella seitset hommikul jõuti sihtkohta linnasüdames asuvasse Canadian Motor Inn'i, kus sõidu organiseerija ja vastuvõtja Väino Kaldma ütles meile tere tulemast.

Peale maitsvat hommikueinet jagunes õpilaspere kahte gruppi. Algas ringsõit linna ja Algoma terasetööstusega tutvumiseks.

Laia läänepoolset linnaserva katavad pikad plekkmetallist ehitused, grotesksete siluettidega kraanad, suitsu ja tuld sülitavad sulatusahjud. Et sellest tööstuskompleksist saada kolme tunni jooksul mingit ülevaadet, kasutati ehitusest teise liiklemiseks bussi. Tööstust ümbritsevail maa-aladel lasuvad suured kivisöe, koksi ja rauamaagi lademed. Tööstuse oma sadamas ootavad laadimist mitmed järveaurikud. Vähe on märgata tööstusaladel inimesi, kuid ehituste vahelistel teedel on elavas liiklemises massiivsed veoautod erinevate koormatega.

Esimene peatus toimus suures sulatusahjude ehituses, kus jälgiti juba sulanud terase kvaliteedi proovide ja temperatuuri võtmist, mis toimub pikkade terastorude otsa asetatud kulpidega. Tohutumõõtmeliste sulatusvannide tõstmist ja kallutamist juhitakse komputeriseeritud gondoolast. Samal ajal aga näis omapärasena, et teise samalaadse vannisuu avamiseks kasutati terasest rammi, mida edasi tagasi tõukas massiivne traktor.

Järgmiseks vaadeldi uut sulatist, mis on üks moodsamatest maailmas. Masinate ja sulatusahjude süsteemist voolab 365 päeva aastas öödpäevad kuumendatud tulipunane teraslint, mis rullredeli lõpuosas lõigatakse gaasitulega ühtlasteks osadeks. Ehituse laes liikuv kraana haarab need oma hammaste vahele ja sõidutab jahtuma määratud ladupaigale.

Siit sõideti bussiga järgmisse ehitusse, milles toimus kuumade teraskehade vormimine õhukesteks terasplaatideks. Toimingut selles täielikult mehhaniseeritud tööstusprotsessis juhiti samuti kaugjuhtimise teel. Rullikredelil liikuv sadu tonne kaaluvat teraskeha tõsteti ja keerutati, juhiti läbi pöörlevate terasvalsside niikaua, kui nõutav paksus ja laius oli saavutanud. Siis viis rullikredel vormitud terasplaadi ehituse lõpuossa, kus jällegi hiigelkraana asetas ta määratud kohale.

Raske on lühidalt kirjeldada sarnast massiivset toodanguprotsessi. Noortele jäi kogu külastusest haarav mälestus. Oli külastatud varem nägematut maailma, mille mõõtmeid ja tegevust ei oskaks kujutada isegi mitte fantaasias.

Kogu külaskäik toimus eestlasest metallurgiainseneri Ants Lübeki juhtimisel, kes oma huumoririkaste kommentaaridega sündmusi sisustas.

Eriti meeldis noortele jutt, kuidas noormees Ants Lübek Saksamaalt Kanadasse siirdununa metsatöölt tulles läks Algoma tööstusse tööd otsima. Kui temalt küsiti, millised on tema kogemused sellel alal, teatanud ta, et ta oma nooruse esimese tööna kodumaal

T.E. Keskkooli noored koos juhtidega Algoma terasetööstuse külastamisel. Foto: E. Marten

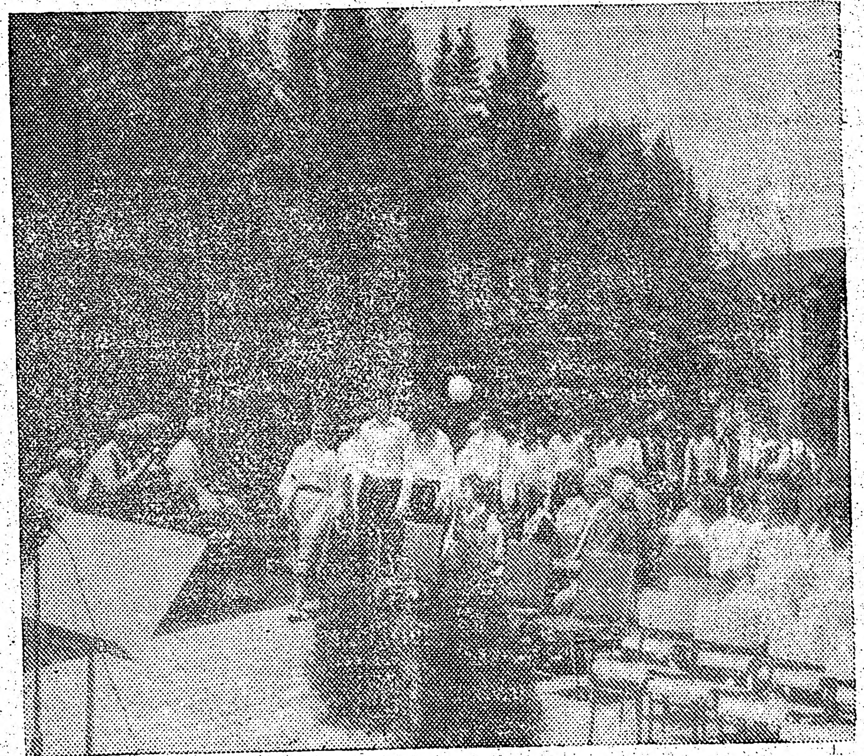

T.E. Keskkooli noorte esinemine Suomi-Eesti puhkekodus oli sealseile elanikele südantsoojendavaks sündmuseks. Pildil noored rahvarõivais sisse marssimas puhkekodu juures olevale esinemisväljakule. Foto: E. Marten

töötanud „Nuustaku Luuavabriku" rõngaste tööstuses. See olevat kohe korralikult kirja pandud ja temale ka töökoht antud.

Hiljem ülikooli lõpetanud, töötab ta osakonna juhatajana ja inseneri na siin praegugi. Oma ringkäigul kohtasime teisigi seal töötavad kaasmaalasi.

Samal ajal tutvus teine poolgrupp linna vaatamisväärsustega Väino Kaldma juhtimisel. Külastati jõeäärset parki, lüüse, linna raamatukogu, kunstimuuseumi ja kauemat aega viibiti linna uues raekojas, mille ülakorruselt avanes avar vaade linnale, jõele ja selle ümbrusele. Sault Ste. Marie on kasvav linn, koosnedes jõeäärsest vanalinnast, mis praegu on ümberkujundamisel, läänepoolsest tööstusalast ja moodsast idapoolsest elamute rajoonist. Linnas on võrdlemisi palju haljasalasid.

☆

Peale õhtusööki riietuti peoriietesse, et siirduda rongkäigus St. Mary's College'isse, mis asus majutuspaigast umbes 15 minutilise jalutuskäigu ulatuses. Kohale oli ilmunud ka kohaliku ajalehe esindaja, tehes kirevast rahvariietuses rivist terve rea ülesvõtteid.

Õhtuse eeskava avas avapalvusega Väino Kaldma. Avasõna ja tervitusi noortele ütles kohaliku Eesti Seltsi esimees Ants Lübek. Sellele järgnes ligi kaks tundi kestev kirev eeskava, koosnedes sõnalisest, muusikalisest ja rahvatantsu ettekannetest.

Võidupühale pühendatud päevakohase kõne pidas õpilane Erik Konze. Hoogsalt esines üksikvõimleja Laine Albo. Sault Ste. Marie'st. Kõik ettekanded võeti vastu elava aplausiga. Eriti tugeva aplausi osaliseks said keskkooli laulurühm, rahvatantsijad ja vennad Säägid akordioniduettidega.

Pärast ettekandeid tänas koolijuhataja Edgar Marten ürituse korraldajaid ja sealset eestlaskonda eesotsas Väino Kaldma ja Ants Lübek'iga. Kõigile Eesti Seltsi juhatusliikmeile kinnitati rinda tänutäheks keskkooli rinnamärk ja usinatele perenaistele lilleõis.

Sault Ste. Marie Eesti Seltsi poolt kingiti mälestuseks igale noorele ja õpetajale nimestatud vineermärgid.

Tänu ja tunnustussõnu eestlaste nimel ütles Väino Kaldma.

★

Pühapäeva hommikul tervitas noori päikesepaisteline ilm. Paljudelegi oli hommikune äratus liiga varajane. Buss viis meid Wawasse suunduvat teed mööda „Eesti Randa". Goulais Lahe kaldal asuvas eestlaste ühiskodus olid varajased perenaised juba ootamas pannkookidega ja siirupiga, mis maitsesid suurepäraselt.

Suvekodu on muretsetud ja ehitatud eestlaste ühise panuse ja talgutööga. Asub avaral krundil ja peosaalis on ruumi umbes 70 inimesele. Suurem osa eestlaste suviseid ühisüritusi toimub seal. Naabriteks on indiaanlased ja läbisaamine nendega on hea.

Pärast hommikueinet puhati ja nauditi päikesepaistelist kevadpäeva. Paar julgemat proovisid isegi Superiori külma järvevett. Enne lahkumist hüüti perenaistele kolmekordne elagu, tütarlastekoor laulis vastuvõitjaile „Tallinna teel".

Nüüd viis buss meid tagasi linna, seekord Suomi-Eesti Kodusse, kus seisis ees veelkordne esinemine.

Soomlaste ja eestlaste ühiskodu asub Sault Ste. Marie põhjaosas uuema linnaosa äärepiiril. Õuel lipuvardas lehvivad Soome-, Eesti-, Kanada- ja Ontario lipud. Tutvusime siseruumidega. Ehitus on eesti arhitektide Sillaste ja Maimetsa kujundatud. Elanikke on tulnud siia isegi teistest linnadest. Praegu on elanike arv 170 lähedal, suurem osa soomlased. Kodu juhatajaks on Väino Kaldma. Ruumid on kaunilt ja praktiliselt kavandatud ja elanike suust kuuldub ainult kiidusõnu selle ühiskodu kohta.

Vahepeal on noored riietunud rahvariideisse ja algab esinemine kodu tagaküljel avaral murul. Esinejad marssivad kohale Peeter Sõrra akordioni marsihelide saatel. Eeskava koosneb muusikast, tantsust ja võimlemisest.

Avasõnas Väino Kaldma tervitab ja tänab noori pakutava külakosti eest. Kodule annetatakse Toronto Eesti Keskkooli embleem, mille võtab vastu raamatukogu juhataja Hilkka Vuorimies. Osa rahvast jälgib jaheda ilma tõttu esinemist läbi avarate trepikoja akende. Kiiduavaldused on soojad ja mõnelgi vaatajal on pisarad silmis. Ei ole niipalju noori siin varem nähtud.

Esinemisele järgneb „Kodu" poolt pakutud maitsev lõuna, mille eest noored tänavad tänulaulu ja tugeva „aitäh'iga" sõprusringile.

☆

Kohe peale lõunasööki algab tagasisõit Torontosse. Vaatamata aktiivsele tegevusele ja peagu kahele magamata ööle on tuju kõigil hea. Kell on üksteist läbi, kui jõutakse tagasi Torontosse. Paljudelgi on kahju, et sellega on käesolev kooliaasta lõppenud. Aga ees ootab suvi puhkusega ja vabadusega . . .

Möödunud väljasõitu tuleb pidada üheks õnnestunumaks. Kohaliku eestlaskonna soe suhtumine ja rohkearvuline osavõtt üritusest ja Eesti Seltsi põhjalik ettevalmistus tagas õnnestunud külastusmatka kordamineku.

☆

Avaldame siirast tänu Väino Kaldma'le, Ants Lübek'ile, Ellen Ott'ile, Heldur Kiivit'ile, Herman Kirs'ile ja Oskar Siitse'le, samuti lahketele perenaistele — Alide Rauk, Helli Lübek, Hilda Heinlaid, Alvine Kaldma, Senta Suurna ja Mara Sillavere.

Lõpuks aga kõigile Sault Ste. Marie eesti ja soome ühiskonna liikmeile, kes koos noortega rõõmu tundsid kahest ilusast kevadpäevast.

—n

Kevad on siis . . .

Kevad on siis, kui päike lume
sulatab
ja ojakesse juhatab,
mis vesiveskit jooksutab.

Kevad on siis,
kui rohi, lilled ja põõsad tärkavad,
kõik magajad, tukkujad
talveunest ärkavad.

Kevad on siis,
kui ilusad kevadlilled:
krookus, lumikelluke, tulp ja
sinililleke
õitsele puhkevad.

Debbie Paju

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 9. juulil 1981 — Thursday, July 9, 1981

KIREV MAAILM

TEL AVIV — 19-aastane Iisraeli noorsõdur Gadi Elgazi, keda peeti eeskujulikuks sõduriks, istub praegu sõjaväevanglas, kuna ta keeldus teenimast Iisraeli poolt okupeeritud araablaste maa-alal. H. Elgazi mõisteti jaanuaris üheks aastaks vanglasse, kuna ta keeldus kaasa minemast tankiüksusega okupeeritud Jordani jõe läänekaldale. Ta kordas oma protesti ka kohalike araablaste eksiili saatmise ja nende majade lõhkumise pärast, samuti rahutustest osavõtnud õpilaste tulistamise pärast. Iisraeli sõjaväeline juhataja kindr.-ltn. Rafael Eitan kõneledes grupile üliõpilastele, ütles, et sõjaväeteenistuses pole mingit erinevust, kas see on okupeeritud maa-ala või Iisraeli territoorium.

OTTAWA — Austraalia romaanikirjanik ja luuletaja Roger McDonald võitis Kanada-Austraalia kirjandusauhinna 1980. Kanada välisministeerium ütleb, et 40-aastane kirjanik, kes elab Canberras, Austraalia pealinnas, valiti kanada prominentseist kirjanikest koosneva zhürii poolt ja auhinna suurus on $2500. Auhind antakse aastase vaheaja järel Kanada ja Austraalia kirjanikele. Eelmised auhinnasaajad olid austraallasist näitekirjanik John Romeril ja luuletaja Thomas Shapcott, kanadalasist kirjanik Alice Munro ja luuletaja Michael Ondaatje.

BORAS — Politsei tabas ühes kindlustuskassas Borasi tsentrumis 24-aastase mehe, kes parajasti oli tegevuses lokaalide lõhkumisega kirve abil. Kõik aknad, umbes sada ruutu olid katki, viis tualetti totaalselt hävitatud, raali-terminal ja hinnalised kopeerimisaparaadid raskesti vigastatud, mööblid lõhutud ja uskumatul arvul dokumente kõikjale laiali puistatud. Mees ütles, et ta oli „kuradi ühiskonna" peale maruvihane ja tahtis mingit muudatust. Kogu tema aktsiooni arve on umbes miljon krooni.

LIMA — Postzhiiro uues kataloogis Lima asulas Dalarnas elunevad postzhiiro-kliendid on paigutatud Peruusse. See tähendab, nende elukohaks on elektronarvutid määranud Peruu samanimelise pealinna. Samalaadne asi juhtus Roma lota-grupiga Gotlandil. Raal paigutas lotad lihtsalt ja loogiliselt elama Itaalia pealinna.

WICHITA, Kan. — Üks 68-aastane farmer esitas nõudmise arsti vastu, kes eksituse tõttu opereeris ta munandid, kuna ta arvas, et neis on vähjahaigus. Mees nõudis $85.000 kahjutasuks, kuna arvas et nii palju on väärt temaealise mehe suguvõime. Kohtunik ütles tema nõudmist rahuldades, et kui ta olnuks 22-aastane, ta võinuks nõuda miljoneid.

KASSEL — Mozart peaks end küll hauas ringi keerama, kui ta näeks tema ooperi „Don Juani" lavastust Kasseli ooperimajas, kirjutab ajakiri „Quick". Kõik kostüümid ja dekoratsioonid olid moodsad ja ajakohased, näit. Don Juan kandis supermani ülikonda. Kuid lavastusse oli põimitud ka parvede viisi alasti naisi. „Süddeutches Zeitung" kirjutab arvustuses: „Wieder ist ein Opernexperiment nicht ins Ohr, sondern erst ins Auge und dann direkt in die Hosen gegangen."

PHILADELPHIA — Uimastusmürgid on kuritegevuse hüppelaudadeks, mainitakse uurimisaruandes, mille koostas Philadelphias asuv Temple University's School of Medicine. Vastavalt sellele teostas 243 uimastusmürgi tarvitajat Baltimores 11 aasta kestel 500.000 kuritegu. Heroiini tarvitajad teostasid aasta kestel keskmiselt 248 kuritegu. Ameerika suurlinnades, üteldakse aruandes, on heroiini tarvitajad peamised kuritegijad. Kuid olukorra parandamine on raske, kuna heroiini tarvitajad ei soovi mürkidevastast ravi.

Tallinn Festival '81 olid üheks esinejaiks „Ritmika" võimlejad. Pildil rutiin lintidega, vasakult Anne-Liisa Trace, Ingrid Kivi ja Cindy Crawford. Foto: Vaba Eestlane

Killamängude programm on sisurohke

Eesti Majas toimusid proovid samaaegselt mitmel alal

Möödunud esmaspäeval oli Eesti Maja ruumides laulu, mängu, tantsimist ja võimlemist, pisut veel muudki — nõupidamisi ja arutlemisi. Oli alanud Killamängude ettevalmistav kuu, mis peaks andma selle pidustusele hoogsa tegevusega sisurikkuse, mõneti improviseeritud pealelõunase ja terviklikuma õhtuse programmiga.

Harjutusõhtuks oli Eesti Majja kogunenud sadakond noort ja vana. Harjutuse avas Killamängude toimkonna esimees J. Vihma, kes avaldas kokkutulnuile tänu ja aplausiga märgiti dr. R. Toi hiljutist juubelipäeva. J. Vihma andis lühikese ülevaate Killamängude maakondlikust kujundusest ja siis andis sõna üle programmijuhile Anne Liis Tüllile.

A. L. Tüll rääkis kava senisest ettevalmistamisest, öeldes et nüüd kui kõik eestlaste suvised üritused on möödas, on maakondade teha, et Killamängud hästi õnnestuksid.

Ta määritles eeloleva õhtuse tegevuse, kus rahvapillide orkester alustas harjutamist dr. R. Toi juhatusel, meeskoor läks teise ruumi lauluharjutuseks ja suures saalis algas esimene proov.

Vahepeal on ettenähtud proove Eesti Majas veel mõned ja siis oleks enne pidustust oleval reede õhtul peaproov Moonstone'is.

A. L. Tüll kirjeldas mõningaid tehnilisi küsimusi, rahvariiete vajadusi, pidustuse embleemi juurde igast maakonnast vajatavat noort 10-aastast tütarlast lindi hoidjaks ja muid küsimusi, mis korraldamise ajajärgus on veel probleemiks.

Ta seletas ka kava, kus kell 12 päeval on sõõri väljakul ettenähtud pidulik avamine Tallinna torni juures, mille järel on vaba aega maakondade külastamiseks. Kell 2 p.l. algavad maakondlikud rahvamängud,

kus esinevad „Ritmika" võimlejad, Jõekääru lastekodu lapsed ja võimalik, et ka Eha Luik omalaadse numbriga.

Neile järgneksid maakondade vahelised võistlused köieveos segasooliste võistkondadega, toimuks hiiu hoki — sea aukuajamise võistlus. Samal ajal Kungla noored korraldavad individuaalseid mänge. Lõpuosas on ette nähtud ühismängudena omaaegseid ringmänge. Järgneks õhtusöök.

Kell 6 õhtul algab kava. „Võiks käia läbi Eestimaa". A. L. Tüll märkis, et veel on võimalust seda kavaosa muuta ja täiendada õhtut siduvat teksti, mida on juba harjutatud. Õhtune kava koosneb 15 pildist, mis on nende vahelise tekstiga seotud, mida esitavad noored. Tegelased tulevad defileega Killamaja ees olevale lavaplatsile, kandes oma ees Killamängude embleemi. Killamängudeks on välja antud reklaamvoldik, maakondi iseloomustavate luuletustega, lauluhet ja tekstid.

Samal harjutusõhtul toimus ka defilee proov, kus tegelased marssisid „Kas tunned maad?" lauldes sisse.

Tegelased jäid lava ette ja algas proov, kus esinemiste vahel loeti ka tekstiosa. Lühemas ulatuses tehti läbi kogu programm.

Kavas on mitmete maakondade rahvatantse, mida Ester Kapp suure südikuse ja oskusega õpetas, juhendades tantsijaid, et poisid-tüdrukud, ärge kartke teineteist ja hoidke veidi lähemale!

Samal ajal toimus maakondade esindajate ja peatoimkonna koosolek, kus arutati mitmesuguseid tehnilisi, majanduslikke ja ka kunstilisi probleeme. Lahendamata on veel mitmeid väiksemaid küsimusi tööjõu ja toetuse saamiseks. Lahendatud on aga palju tööd ja organiseerimist nõudev toitlustamine, mis on antud Tartu College restorani pidaja kätte.

Killamängud lähenevad, kuid suure tõsidusega tehakse proove, et see maakondlikele traditsioonidele baseeruv üritus igati õnnestuks,

viies vanad nende koduradadele ja katsuks noortele anda näitliku pildi nende vanemate kodumaast ja selle kultuuriomapärast.

Kitsendusi välismaalastele Moskva spetsiaalärides

MOSKVA — Moskvas on spetsiaalärisid, kus välismaalased võisid rikkalikust valikust osta liha, piimaprodukte, alkohoolseid jooke ja teisi kaupu, mida mujal oli raske leida. Nüüd on Nõukogude Liidu valitsus need ärid piiranud ainult diplomaatidele.

Muudatus N. Liidu keerulises valuutamääruses keelab võõrastel, kes ei ole diplomaadid, ostmast „rubla kupongidega", mis on kasutusel toidu ostmisel spetsiaalärides.

Võõrriikide äriesindajad ja ajakirjanikud ütlevad, et selle muudatusega nende toiduarve võiks tõusta 35—50% võrra.

Üks välisministeeriumi ametnik ütles, et need ostuprivileegid on kaotatud, kuna N. Liidu äriesindajaid ja korrespondente ei arvestatud lääneriikides diplomaatidena.

Moskva spetsiaaläri, kus on palju laiema ja parema kvaliteediga valik toiduaineid, kui tavalistes nõukogude ärides, on nüüdsest ainult diplomaatide privileeg.

U.S.A. välisministeeriumi ametnikud kinnitasid, et 36 N. Liidu korrespondenti Ühendriikides ei oma mingisugust diplomaatilist privileegi.

Kõne all olevad eriärid pole kunagi aktsepteerinud Nõukogude Liidu rublasid, mistõttu tavalised nõukogude elanikud ei saanud seal oma oste teha. Seal aktsepteeriti ainult kuponge, mis olid välja antud N. Liidu Riigipanga poolt väliskaubanduseks märgistatud rublade vahetuskursiga.

N. Liidu rubla ei ole vabalt vahetatav. Mittesotsialistlike riikide kodanikel pole lubatud N. Liitu sisse viia ega välja tuua rublasid, nad peavad ostma kuponge või tavalisi rublasid riigipangast ettenähtud kursiga.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

VÄÄRTUSLIKUM KINK
MAALIKUNSTNIK
ÕLIMAAL SUMER
SAARNIIT STUUDIOST
567 ROEHAMPTON Ave.Toronto. Tel.488-5895

Paljud eestlased majaomanikud ei tea,

et teen igasuguseid raud- ja puuaedu

kruntide ümber.

B. RISTIMÄGI, tel. 759-6424

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
'INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Mehhiko vähendab õliproduktsiooni

MEXICO CITY — Mehhiko on vähendanud teiste riikide eeskujul oma õliproduktsiooni 22% võrra, kuna maailmas on praegu väga suur õliülejääk. Sissetuleku suurendamiseks tõsteti samal ajal tooröli hinda $2.00 vaadilt, mis teeb selle hinnaks nüüd $32.60.

Mälunõrkus

Kirjutan seekord mälunõrkusest. Inimene teeb ju juttu sellest, millega tal tegemist on. Ja inimesed armastavad naerda selle üle, millega teine hädas on.

Olen ise ka naernud. Karl Ast oli meil kunagi külas. Hea jutumees. Aga head juttu oli takistamas see, et üks ja teine asi ei tulnud tal meelde. Jäi stoppama. Vahtis maha, tõstis käe otsaette. See ei aidanud. Kõneldes ühest lehemehest ei mäletanud ta selle nime.

„Noh, mis ta nüüd oligi? Töötas sotside lehe juures. Hiljem oli „Päevalehes".

Ma ütlesin: „Tõnis Praks. Kirjutas vesteid ka Heini nime all".

„Jah, Heini! Praks!"

Nüüd oli Astil selgus käes. Varsti aga sattus teise unustuseauku. Ühe raamatu nimi ei tulnud meelde. Küll ta katsus oma laupa, nagu tahaks sealt välja pigistada, aga see ei aidanud. Mina püüdsin teda aidata huupi ühe ja teise raamatu nimetamisega, aga sellest ei olnud kasu. Jäigi nii, et ei tule meelde. Mis ta võis sel ajal olla, umbes 75-aastane. Mina ta kõrval ei osanud siis mõtelda, et vanadus teeb niisugust pahandust.

Olime tükk aega vestelnud muudest asjadest, kui Ast lõi äkki lapiti käega vastu lauda ja hüüdis võidukalt: „Kurat! Piibel!" Nüüd oli selle raamatu nimi meenunud.

Meie naersime selle üle hiljem mitu korda. Ei osanud arvata, et kunagi edaspidi tuleb mul sama hädaga tegemist teha.

Mul on Eestis lapselaps. Tahtsin ühel päeval hakata talle sünnipäeva-kaarti saatma, see oli mul juba valmis ostetud, aga — ma ei mäletanud ta nime. Uskumatu lugu. Kümme aastat on olnud mu pea sees, nüüd äkki on see sealt läinud.

Selle unustamisega on niisugune tegu, et äkki tuleb pähe tagasi. Nagu me seda nägime Asti puhul. Mulle tuli lapselapse nimi äkki meelde ühel ööl. Kargasin siis voodist välja ja panin kohe paberile, et teinekord sa mulle enam niisugust lolli vingerpussi teha ei saa.

Nüüd kardan teissugust võimalust. Äkki ma ei mäleta oma nime. Siis olen hädas. Lähen välja jalutama. Järsku ei tunne ennast ära. Kes ma olen? Kui ma ei tea kes ma olen, siis ei oska muidugi ka koju minna. Politseilt pole mõtet abi otsida, sest kui nad näevad, et ma ei tea kes ma olen, siis nad võivad mu hullumajja toimetada.

Kirjutasin ühel päeval oma nime paberile. Kannan nüüd seda jalutuskäikudel kaasas. Kindlam tunne.

BALDER JAAN

Inglased plaanitsesid N. Liidu ründamist!

Rünnak kavandati aatompommide ja bakterrelvadega

LONDON — Inglismaal olid koostatud rünnakuplaanid N. Liidu vastu kohe II maailmasõja järel. Rünnakul mõeldi kasutada aatompomme ja bakterrelvi. Need plaanid on leitud Inglismaa riigiarhiivi dokumentide hulgast, kirjutas Londonis ilmuv „The Times".

1946. aasta algusest pärit olevad tehnilised märkmed sisaldavad nimekirja üle 100.000 elanikuga linnadest N. Liidus, mis olid pommituskaugusel Norwichist Inglismaalt, Nikosiast Küprosel ja sellal Indiale kuulunud Peshawarist.

„The Times'i" ütluse kohaselt 58 linna ehk 77% N. Liidu linnadest olid valitud sõjalisteks objektideks.

Rapordis „Sõjapidamise menetluste ja relvade areng tulevikus" anti Inglise sõjajõudude ülemjuhatusele 1946. a. juulis. Selle oli koostanud komitee, mille juhatajaks oli tuntud inglise teadlane Sir Henry Sizardi.

Nüüd on need dokumendid toonud esile Scientologi kirik, mis pooldab mitmekülgset relvastuse vähendamist.

Rahutused Inglismaal

LIVERPOOL — Liverpoolis toimus kolmel järgneval õhtul tänavarahutusi, kui noored tormasid purustustöid tehes vanas kesklinnaosas ja võitlesid tunde politseiga. Kolmandal õhtul noored põletasid laohoone, ründasid politseid ja röövisid ärisid. Kolmel õhtul on sadu noori arreteeritud, nende hulgas mõned alles 10-aastased. Kui alul peeti rahutuste põhjuseks rassiviha, siis on ometi selgunud, et põhjuseks on kõrge kuni 37-%line töötus ja halvad korteriolud. Esimest korda kasutati Inglismaal politsei poolt rahutuste mahasurumiseks pisargaasi, mida seni on kasutatud ainult Põhja-Iirimaal. Praegu on Inglismaal töötatööliste protsent 11,1, mõnes osas aga palju suurem. See olevatki põhjus, miks inimestes on tekkinud lootusetuse tunne.

Ka ööl vastu kolmapäeva oli jälle rahutusi, mis näivad olevat laienenud ka teistesse Inglismaa linnadesse, muuseas Manchesterisse ja Londonisse.

Argentiina endine president vabanes koduarestist

BUENOS AIRES — Argentiina endise diktaatori Juan Peroni lesk Isabel Peron, kes oli riigi viimaseks presidendiks, kelle käest sõjavägi võimu üle võttis, vabastati nüüd pärast üle viie-aastast kodust aresti komplitseeritud kohtuprotsessiga. Ta lahkub Argentiinast, esialgul Panamase ja siis Madriidi, kus ta elas oma abikaasaga 18 aastat, enne kui viimasel õnnestus tagasitulek Argentiinasse võimu juurde.

Inflatsioon kahjustab Vatikani

VATICAN CITY — Paavst nimetas peapiiskoppidest ja kardinalidest 15-liikmelise nõukogu, kelle ülesandeks on uurida Vatikani rahalisi probleeme. Vatikanis öeldakse, et lähemate aastate jooksul võidakse olla suurtes raskustes, kui inflatsiooni tõttu paisunud kulutused tõusevad kõrgeks ja sissetulekud jäävad praegusele tasemele.

Itaalia admiral spiooniks

LA SPEXIA — Itaalia kontradmiral Vittorio Furgione, kes oli seotud Itaalia vabamüürlaste skandaaliga, arreteeriti ja teda süüdistatakse, et ta on varastanud tippsalajasi tuumaenergia ja NATO dokumente. 50-aastane admiral arreteeriti, kuid ta haigestus ja hoitakse nüüd sõjaväehaiglas.

Maavärig Ontarios

CORNWALL — Neli nõrka maaväringut, mille keskpunkt oli Cornwallis, raputasid möödunud nädalalõpul St. Lawrence'i ja Ottawa jõeoru keskusi. Ükski tõugetest ei olnud üle 3,5 Richter skaalal. Tugevaks maaväringuks peetakse juba 4,5, aga on vaja vähemalt 6,0 Richter skaalal, kui see põhjustab suuremaid kahjustusi.